

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

MATEJA FRANETIČ

KOPER, 2015

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

STRATEGIJA ISKANJA PRVE ZAPOSLOTITVE MED
MLADIMI

Mateja Franetič

Koper, 2015

Mentor: viš. pred. mag. Dušan Gošnik

POVZETEK

Zaključna projektna naloga obravnava tematiko mladih iskalcev zaposlitve – kako se mladi po končanem izobraževanju soočajo s problemom iskanja zaposlitve. Naloga je razdeljena na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu povzamemo podatke iz različne literature o trenutnem stanju na trgu dela in težavah, s katerimi se soočajo mladi iskalci zaposlitve. Predstavimo tudi strategije iskanja zaposlitve, ki se delijo na pasivne in aktivne. V empiričnem delu naloge s pomočjo anketnega vprašalnika pridobimo mnenja mladih o tem, kako se spopadajo z iskanjem zaposlitve in katere strategije pri tem uporabljajo. Za primerjavo podatkov izvedemo še intervju z izbranim vodjem na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, ki nam predstavi svoje izkušnje z mladimi iskalci zaposlitve.

Ključne besede: strategije, zaposlitev, mladi, izobraževanje, vstop, trg, delo, kriza.

SUMMARY

The Final project talks about young job seekers, about the fact how they are facing problems with finding a job after the completion of their education. The thesis is divided into the theoretical and empirical part. In the theoretical part we summarize the data from different literature about the current state on the labour market and the problems, which young job seekers are facing. We also present passive and active strategies for job seeking. In the empirical part of the thesis we carry out a survey in order to analyze how young job seekers are dealing with job seeking itself and which strategies they are using. For comparative reasons we also carried out an interview with a selected manager at the Employment Service of Slovenia, who shared with us his experiences with young job seekers.

Keywords: strategy, employment, youth, education, entrance, market, work, crisis.

UDK: 331.5-053.81(043.2)

ZAHVALA

Posebna zahvala gre mentorju, viš. pred. mag. Dušanu Gošniku, za pomoč in strokovne nasvete pri nastajanju zaključne projektne naloge. Zahvaljujem se tudi Dairi Balta z Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, Območne službe Koper, ki si je vzela čas za intervju.

Zahvaljujem se tudi vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in izpolnili anketo.

Zahvalila bi se tudi družini in prijateljem za podporo in spodbudo pri študiju in pisanju zaključne projektne naloge.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Teoretična izhodišča in opis problema	1
1.2	Namen in cilji	2
1.3	Metodologija	3
1.4	Predpostavke in omejitve pri raziskovanju	3
2	Iskanje zaposlitve	5
2.1	Mladi in zaposlovanje	5
2.1.1	Izbira poklica	5
2.1.2	Izkušnje ali izobrazba	6
2.1.3	Priložnosti ali sanje	6
2.1.4	Težave mladih	6
2.2	Trg dela	7
2.2.1	Ekonomske razmere	8
2.2.2	Socialna politika	9
3	Strategije iskanja zaposlitve	10
3.1	Pasivne strategije iskanja zaposlitve	10
3.1.1	Zaposlitveni oglasi	10
3.1.2	Zaposlitveni portali	10
3.1.3	Zaposlitvene agencije	11
3.1.4	Iskanje kadrov	11
3.1.5	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje	12
3.1.6	Pošiljanje prošenj »na slepo«	13
3.2	Aktivne strategije iskanja zaposlitve	13
3.2.1	Mreženje	13
3.2.2	Karierni zaposlitveni sejmi	13
3.2.3	Usmerjeno klicanje delodajalcev	14
4	Strategija iskanja prve zaposlitve med mladimi	15
4.1	Razvoj in priprava anketnega vprašalnika	15
4.2	Izvedba ankete	15
4.3	Rezultati ankete	15
4.4	Priprava intervjuja	22
4.5	Izvedba intervjuja	23
4.6	Rezultati intervjuja	23
4.7	Ugotovitve raziskav	25
4.8	Predlogi	26

5 Sklep.....	28
Literatura in viri.....	31
Priloge.....	33

PONAZORILA

Slika 1: Koliko časa že iščete zaposlitev?.....	16
Slika 2: Ali menite, da vam izkušnje, ki ste jih pridobili z delom prek študentskega sevisa, koristijo pri iskanju zaposlitve?	17
Slika 3: Kaj po vašem mnenju najbolj zanima delodajalce?.....	17
Slika 4: Kakšno delo iščete?	18
Slika 5: Delitev strategij iskanja zaposlitve po pomembnosti	19
Slika 6: Ali preverite delodajalca, preden mu pošljete prošnjo?.....	20
Slika 7: Kaj menite o zaposlitvenih oziroma kariernih sejmih?	20
Slika 8: Ali menite, da se politika v Sloveniji premalo ukvarja s težavo mladih pri zaposlovanju?	21
Slika 9: Ali bi sprejeli ponudbo za delo in življenje v tujini?.....	22
Preglednica 1: Registrirano brezposelne osebe po starostnih skupinah, januar–avgust 2014.....	7
Preglednica 2: Število registrirano brezposelnih oseb po starosti, december 2014	8

KRAJŠAVE

DURS	Davčna uprava Republike Slovenije
EURES	Evropski portal za zaposlitveno mobilnost
OS	območna služba
RS	Republika Slovenija
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

1 UVOD

Problematika zaposlovanja mladih diplomantov je zelo pereča, zato smo se odločili, da v zaključni nalogi raziščemo, na katere težave naletijo mladi iskalci prve zaposlitve, predvsem pa, kakšne strategije uporabljajo pri njenem iskanju.

1.1 Teoretična izhodišča in opis problema

V zaključni projektni nalogi pod drobnogled vzamemo mlade in njihovo iskanje prve zaposlitve. Živimo v času, ko mladi diplomanti zelo težko najdejo zaposlitev. Kot lahko razberemo iz poročila Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ), se je v letu 2014 v evidenco brezposelnih prijavilo 102.556 iskalcev zaposlitve, od tega je bilo 18.538 iskalcev prve zaposlitve (ZRSZ 2014a).

Večina mladih med študijem pridobiva delovne izkušnje, a le nekateri na svojem področju izobrazbe, ker vsi teh možnosti ne izkoristijo ali pa jih nimajo. Po pridobljeni diplomati se znajdejo v težki situaciji pri iskanju prve zaposlitve, predvsem zaradi pomanjkanja pravih izkušenj v svoji stroki. Pri tem se pojavi dilema, ali slediti svojim sanjam ali izkoristiti vsako priložnost, kot pravi Marina Galič: »/.../ včasih smo prisiljeni svoje kriterije spustiti in nadaljevati z nižjimi pričakovanji ter biti odprti za področja, za katera smo morda zelo sposobni, a se tega niti ne zavedamo« (Galič 2012).

Mladim vstop na trg dela dodatno otežuje tudi gospodarska kriza, saj veliko podjetij ne posluje več, s čimer je tudi manj delovnih mest. Gospodarska kriza je močno vplivala na brezposelnost, ki je najprej prizadela tiste, ki šele vstopajo v sistem zaposlenosti po končanem izobraževanju. Tako se veliko mladih odloči službo iskati v tujini. Pomembno je tudi, kakšne metode mladi uporabljajo pri iskanju zaposlitve. »Večina diplomantov se loti pasivnega iskanja zaposlitve. Prijavljajo se na zaposlitvene portale, na ZRSZ, na zaposlitvene agencije in čakajo ponudbe in zaposlitvene oglase« (Moje Delo 2012). Ta metoda ni najbolj učinkovita. Najbolje je, če se poleg pasivnih metod uporablja tudi aktivne. »Približno 80 % delovnih mest zapolnijo iskalci, ki uporabljajo katerega od aktivnih pristopov iskanja zaposlitve« (Zaletel in Prah 2012, 108). Pri aktivnih metodah sta v ospredju spoznavanje ljudi in osebni stik z delodajalci. V Sloveniji je trg dela v zadnjih letih zelo dinamičen in na nek način tudi nemilosten za Slovence, če zlasti za mlade, ki komaj vstopajo na ta trg. Mladi težje dobijo stalno zaposlitev, zaposlitev za nedoločen čas, predvsem jim ponudijo prožne oblike dela, in sicer za določen čas, samozaposlitev, delo po avtorski ali podjemni pogodbi, delo na domu, ki mladim ne nudijo ravno varnosti in zagotovila, da so ekonomsko preskrbljeni (Mohorčič 2012).

Mladim je zelo težko začeti, saj jim marsikdo ne da možnosti, da pokažejo svoje znanje in sposobnosti. Delodajalci se ne zavedajo, da so konkurenčne prednosti mladih po končanem

šolanju novo znanje, dovtetnejši so za spremembe, bolj inovativni, prilagodljivi in po večini manj zahtevni, saj so pripravljeni sprejeti slabšo in manj zahtevno zaposlitev glede na svojo izobrazbo (Kupljenk 2009). Imajo pa tudi pomanjkljivosti, ki delodajalce zmotijo. V prvi vrsti je to pomanjkanje delovnih izkušenj in delovnih navad, čeprav veliko mladih med študijem dela, te izkušnje po večini ne štejejo oziroma delodajalce skrbi, da bodo preveč časa porabili za uvajanje mladega in neizkušenega kadra, skrbita pa jih tudi njihova neresnost in nezrelost.

Osnovni cilj zaključne projektne naloge je ugotoviti, kakšne strategije naj mladi uporabljajo pri iskanju prve zaposlitve, da bodo pri tem čim bolj uspešni.

V nalogi raziščemo, koliko mladih ima pri iskanju zaposlitve težave in kakšne. Izvedemo tudi intervju z vodstvom ZRSZ in pridobimo vpogled v to, kako ta ustanova pomaga pri iskanju zaposlitve, na kakšne napake naletijo pri svojem delu in kakšni so odzivi delodajalcev, ko pošljejo mlade iskalce zaposlitve na razgovor.

1.2 Namen in cilji

Namen naloge je raziskati, katera strategija iskanja prve zaposlitve med mladimi je najbolj in katera najmanj uspešna ter katere metode največkrat uporabljajo. V okviru omejitev in predpostavk naloge raziščemo možnosti in predlagamo strategije za bolj uspešen vstop mladih na trga dela.

Podatke v empiričnem delu naloge pridobimo tudi s pomočjo ankete, v kateri so sodelovali mladi iskalci zaposlitve, stari od 25 do 30 let, ki so se po končanem šolanju znašli pred novim izzivom – iskanjem prve zaposlitve. Za lažje razumevanje problemov zaposlovanja mladih smo izvedli še intervju z vodjo ZRSZ v Kopru in predstavili njihov pogled na zaposlovanje mladih.

Cilj zaključne projektne naloge je proučiti literaturo in vire s področja strategije zaposlovanja mladih in vstopa na trg dela ter raziskati problem mladih pri iskanju zaposlitve na osnovi teorije in prakse. Raziščemo, koliko so mladi iskalci zaposlitve uspešni pri uporabi različnih strategij iskanja zaposlitve. Ta tema je v današnjem času zelo odmevna, saj je veliko mladih kljub dokončani izobrazbi brez zaposlitve, ker na trgu ni dovolj delovnih mest. Tako se vrtijo v »začaranem krogu« pošiljanja prošenj, razgovorov in velikokrat negativnih odgovorov podjetij, kar številnim zniža raven samozavesti. V nalogi predstavimo predloge, s pomočjo katerih bi mlade iskalce zaposlitve spodbudili, da se angažirajo in ne obupajo; da izkoristijo vse strategije, ki so jim na voljo, in si tako povečajo možnosti; ter da bi jim bil cilj zaposlitev, ne le plačilo za delo.

1.3 Metodologija

Pri izdelavi zaključne projektne naloge smo uporabili naslednje metode raziskovanja:

- metodo deskripcije oziroma opisovanja dejstev,
- metodo zbiranja podatkov in eksternih virov (strokovne literature),
- metodo kompilacije: prevzemanje stališč, spoznanj, opazovanj in sklepov drugih avtorjev ter lastnih spoznanj,
- metodo zbiranja podatkov z lastno anketno raziskavo, analizo in sintezo spoznanj. Anketiranci so bili mladi, stari med 25 in 30 let, ki jim težavo predstavlja iskanje prve zaposlitve. Na osnovi vprašanj smo analizirali, koliko časa povprečno iščejo zaposlitev, katere metode iskanja zaposlitve se jim zdijo najboljše in katero sami največkrat uporabijo ter ali so dovolj aktivni pri iskanju zaposlitve,
- metodo zbiranja dodatnih podatkov z intervjujem na ZRSZ, Območna služba Koper. Namen intervjuja je bil pridobiti podatke od osebe/osebja, ki se dnevno srečuje z mladimi iskalci zaposlitve. Ugotoviti smo želeli, katere napake delajo mladi pri iskanju zaposlitve in kako jim pomagajo, da jih usmerijo na pravo pot, pot do zaposlitve.

V teoretičnem delu naloge s pomočjo javno dostopne strokovne literature in virov predstavimo problematiko iskanja prve zaposlitve. Primerjamo in analiziramo različna spoznanja, pojme in opredelitve.

V empiričnem delu uporabimo metodo zbiranja podatkov z lastno anketno raziskavo, analizo in sintezo spoznanj. Te rezultate primerjamo s podatki, povzetimi v teoretičnem delu. Raziščemo, ali se mladi držijo točno določenih ciljev pri iskanju svoje sanjske zaposlitve ali izkoristijo vsako priložnost zaradi socialne varnosti. V anketo vključimo mlade, stare od 25 do 30 let, ki po končanem izobraževanju na fakultetah iščejo zaposlitev. To jim otežuje še gospodarska kriza, zaradi katere je veliko podjetij propadlo ali zmanjšalo število zaposlenih, zaradi česar je tudi delovnih mest manj in je možnost za zaposlitev vse manjša.

Izvedemo tudi intervju z odgovorno osebo na ZRSZ, ki jo povprašamo, kje mladi iskalci zaposlitve delajo napake, katere metode uporabljajo pri iskanju zaposlitve, katere so najbolj uspešne in na kakšen način jim ZRSZ pomaga pri vstopu na trg dela.

1.4 Predpostavke in omejitve pri raziskovanju

Predpostavke so:

- predpostavljamo, da je področje zaposljivosti mladih moč raziskati in mladim predlagati, da vztrajajo in ne obupajo prehitro, ter jim predstaviti možnosti, kako poiskati delo;
- predpostavljamo, da se mladi zavedajo težave vstopa na trg dela in so glede tega zelo zainteresirani za iskanje zaposlitve in pridobivanja izkušenj.

Omejitve so:

- uporaba anketne metode zbiranja podatkov in intervjuja z izbranim vodjem,
- omejenost časa raziskave od oktobra 2014 do julija 2015,
- omejena sposobnost enega raziskovalca,
- omejenost glede regije raziskovanja, saj so v anketi sodelovali le mladi s primorsko-notranjskega dela Slovenije (Postojna, Sežana, Kozina, Koper, Izola, Portorož),
- omejenost na anketni vzorec. Vključili smo mlade, ki so končali izobraževanje na fakultetah (višješolski in visokošolski programi) in so stari od 25 do 30 let ter iščejo prvo zaposlitev (tako v Sloveniji kot v tujini).

2 ISKANJE ZAPOSLOTITVE

Iskanje zaposlitve je izkusil skoraj vsak. Nekateri so zaposlitev dobili takoj po študiju, drugi pa so za iskanje potrebovali več časa in vztrajnosti. V današnjem času bi lahko za tiste, ki takoj po študiju dobijo zaposlitev, rekli, da so imeli začetniško srečo, medtem ko za druge prestop iz študija v službo predstavlja težko preizkušnjo. Zelo pomembno je ne obupati in na vse načine poskušati tržiti samega sebe ter tako najti zaposlitev, ki bo zadovoljila postavljene cilje. Držati se je treba pregovora »kjer je volja, tam je pot« (Goreya 2001). Vztrajni in aktivni iskalci zaposlitve bodo to tudi našli. Glavno je, da ne obupajo zaradi negativnih odgovor podjetij, ampak samozavestno iščejo dalje.

2.1 Mladi in zaposlovanje

Najprej moramo opredeliti, kaj sploh pomeni delo. Ta pojem so dobro razložili v knjigi »Tam, kjer je volja, tam je pot«, in sicer z besedami: »Delo je osnova vsakega posla, izvor vsega bogastva in vse ustvarjalnosti. Delo mladim lahko bolj pomaga k napredku kot njihovi starši, pa če so še tako bogati. Prinaša lahko majhne prihranke, vodi pa lahko do velikega bogastva. Je kot sol, ki daje življenju dober okus, ampak imeti ga moramo radi, če želimo dobiti, kar nam lahko da.« (Goreya 2001, 118)

Mladim pa je iskanje dela bolj podobno soli na rani, ker smo se znašli v času, kjer je iskalcev dela veliko, delovnih mest pa vedno manj. V času gospodarske krize je namreč veliko podjetij »zaprla svoja vrata«, s čimer se je število delovnih mest zmanjšalo. Veliko mladih z izobrazbo je tako ostalo pred temi vrati in se iz dneva v dan ter iz meseca v mesec trudijo najti zaposlitev, a je vedno težje. Za marsikoga je iskanje prve zaposlitve stresno obdobje, ki zahteva precej časa, iznajdljivosti in dela. Na spletni strani *Moje Delo* so zapisali, da je najboljši čas za iskanje prve zaposlitve eno leto pred koncem študija, saj podjetja raje »zaposlijo« študenta kot mladega diplomanta. Študent je cenejši in se tako izognejo tveganju, da se kandidat ne izkaže. Idealno je tako že med študijem nabirati izkušnje v podjetjih, saj si s tem povečamo možnost za takojšnje zaposlitev po končanem izobraževanju (*Moje Delo* 2012).

2.1.1 Izbira poklica

Veliko je mladih, ki se po koncu študija ali že vmes sprašujejo, ali so izbrali pravi poklic zase, ko pridejo na trg dela in ne dobijo zaposlitve, pa jih je veliko razočaranih in prepričanih, da so si izbrali napačen poklic. Lahko bi obsojali sebe, ker se niso kot najstniki odločili prav, ali sistem fakultet ali države, ker jim ne nudi pravih možnosti. Lahko pa se odločijo »zavihati rokave« in iskati ter sprejeti vsako zavrnitev kot priložnost za iskanje nečesa novega in boljšega (Galič 2012).

2.1.2 Izkušnje ali izobrazba

Vedno se poraja vprašanje, kaj je boljše, imeti več izkušenj ali boljšo izobrazbo ali oboje skupaj. Kateri del v življenjepisu bolj pritegne potencialnega delodajalca? V času pisanja zaključne projektne naloge smo zasledili veliko člankov na to temo in vsi so ciljali na to, da so najbolj pomembne delovne izkušnje. Marsikom se delovne izkušnje, kljub temu da je v času študija delal, ne upoštevajo, ker niso bile opravljena na »pravem« področju (npr. nekdo se je izobraževal na Fakulteti za management, prek študentskega dela pa je delal v trgovini ali v baru). Predvsem pa so mnenja o iskanju dela povezana s tem, da delo dobiš, če imaš prave veze in poznanstva. Podjetja dajo premalo možnosti, da bi mladi lahko pri njih dobili koristne izkušnje, marsikdo bi tudi kot prostovoljec delal, le da bi pridobil te pomembne delovne izkušnje, da bi lahko konkuriral na trgu dela (Čepin Čandler 2010).

2.1.3 Priložnosti ali sanje

V času iskanja zaposlitve se velikokrat pojavi dilema, ali slediti svojim sanjam ali izkoristiti prvo priložnost. Vsak posameznik se odloči zase, čemu bo sledil, največ pa jih sprejme vsako priložnost in tako počasi delajo na tem, da bodo dosegli svoje sanje. Največkrat slišimo stavek »nekje je treba začeti«. Na drugi strani pa so tisti, ki imajo točno začrtane cilje in ne bodo popustili in pozabili na vsa leta študija, da bi potem opravljali delo, ki ni na njihovi ravni (Galič 2012).

2.1.4 Težave mladih

Mlada generacija ima velike težave pri osamosvajanju in ustvarjanju družine, saj živijo predvsem v negotovosti glede zaposlitve. Država se sicer trudi, da bi mladim odprla trg dela, vendar so se vsi načini in programi take pomoči izkazali za neuspešne. Mladi iskanci zaposlitve imajo možnost vključevanja v programe aktivne politike zaposlovanja, ki so trimesečno usposabljanje na delovnem mestu, javna dela, razpisi na Zaposli.me, posebne oblike pomoči delodajalcem pa so na voljo v Pomurju, Pokolpju, Podravju in Zasavju (Mladi plus 2013a).

Kot primer navajamo dve možnosti, ki so bile sprejete kot pomoč za mlade pri iskanju zaposlitve. Prva je Zakon o interventnih ukrepih na področju trga dela in starševskega varstva, ki je bil sprejet julija 2013. Po njem imajo delodajalci možnost biti oproščeni plačila prispevkov za dve leti, če za nedoločen čas zaposlijo mladega delavca (do 30 let), ki je na ZRSZ prijavljen najmanj tri mesece (ZRSZ 2013a).

Druga možnost je Jamstvo za mlade (2014), pri katerem se mladim iskalcem zaposlitve (do 29 let) ponudi zaposlitev v štirih mesecih po prijavi v evidenco brezposelnih ali pa jih vključijo v nadaljnje izobraževanje in usposabljanje.

Dernovšek (2014) je zapisal glavne vzroke za visoko brezposelnost med mladimi. Ti naj bi bili velika razširjenost začasnih zaposlitev, pomanjkanje delovnih izkušenj, študentsko delo ter neskladje med izobraževanjem in potrebami na trgu.

Mladi bi radi dobili priložnost za delo in pridobivanje potrebnih izkušenj, s čimer se bi rešili vseh težav, v katerih pristanejo po končanem študiju.

2.2 Trg dela

Mladi imajo vse večje težave pri vstopanju na trg dela. Januarja 2014 je bilo med 14.815 na novo prijavljenimi v evidenci brezposelnih 1.694 mladih od 15. do 29. leta. Konec avgusta je bilo na ZRSZ prijavljenih 114.784 oseb, od tega 5.581 na novo prijavljenih, kar je 24,6 % manj kot julija in 13,4 % manj kot avgusta 2013 (JPŠ 2014). V leto 2015 smo vstopili bolj optimistični, saj je bilo konec decembra registriranih 119.458 brezposelnih. Optimističen je predvsem podatek, da se je med januarjem in majem 2014 zaposlilo 11.820 mladih. Za zniževanje brezposelnosti med mladimi je več razlogov, saj so se postopno začele izboljševati gospodarske razmere (ZRSZ 2015a).

Preglednica 1: Registrirano brezposelne osebe po starostnih skupinah, januar–avgust 2014

Starostni razred	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj.	Jun.	Jul.	Avg.
15 do 24 let	12.719	12.858	12.491	11.992	11.220	10.579	9.954	9.521
25 do 29 let	21.201	21.048	20.561	19.919	19.109	18.595	18.167	17.840
30 do 39 let	30.828	30.844	29.933	29.203	28.302	27.837	28.042	27.912
40 do 49 let	25.914	25.868	24.951	24.107	23.399	23.237	23.154	22.952
50 do 54 let	16.802	16.702	16.403	16.136	15.633	15.427	15.293	15.235
55 let ali več	22.379	22.444	22.391	22.279	22.007	21.677	21.589	21.324
Skupaj	129.843	129.764	126.730	123.636	119.670	117.352	116.199	114.784

Vir: ZRSZ 2014b.

Iz preglednice 1 je razvidno, da je brezposelnost v tem letu iz meseca v mesec padala tako pri mladih (od 15 do 29 let) kot tudi ostalih iskalcih zaposlitve. Vprašanje pa je, kako bo meseca oktobra, saj bodo nekateri študentje zaključili s študijem, potekel jim bo status študenta in se bo delež mladih brezposelnih verjetno ponovno povišal.

Preglednica 2: Število registrirano brezposelnih oseb po starosti, december 2014

Urad za delo	15 do 24 let	25 do 29 let	30 do 39 let	40 do 49 let	50 do 54 let	55 ali več	Skupaj
OS Celje	1.253	1.966	2.924	2.668	1.636	2.020	12.467
OS Koper	605	1.126	1.942	1.583	1.042	1.624	7.922
OS Kranj	756	1.303	1.874	1.548	1.059	1.751	8.291
OS Ljubljana	2.498	5.565	8.743	6.306	3.954	5.596	32.662
OS Maribor	1.498	2.405	3.702	3.406	2.105	2.887	16.003
OS Murska Sobota	1.110	1.211	1.804	2.292	1.598	1.845	9.860
OS Nova Gorica	398	877	1.387	1.007	672	1.045	5.386
OS Novo mesto	694	926	1.383	1.279	917	1.102	6.301
OS Ptuj	549	706	907	832	540	699	4.233
OS Sevnica	468	675	1.039	973	628	817	4.600
OS Trbovlje	476	744	1.010	799	548	637	4.214
OS Velenje	975	1.367	1.751	1.410	914	1.102	7.519
							119.458

Vir: ZRSZ 2015b.

Preglednica 2 prikazuje stopnjo brezposelnosti konec leta 2014 po območnih službah v Sloveniji in starosti iskalcev zaposlitve. Kot smo že zapisali, je bilo konec leta 2014 na ZRSZ registriranih 119.458 iskalcev zaposlitve, kar je 3,5 % več kot novembra in 3,7 % manj kot decembra leta 2013. Po podatkih, ki jih je objavil ZRSZ, je bilo v decembru leta 2014 na novo prijavljenih 10.783 oseb, od tega je bilo 959 iskalcev prve zaposlitve. Začetek tega leta pa je spet prinesel povečanje brezposelnosti, predvsem zaradi poteka pogodb za določen čas, tako je bilo januarja 2015 v evidencah ZRSZ 124.279 brezposelnih oseb, kar je za 4 % več kot decembra 2014, v primerjavi z januarjem 2014 pa za 4,3 % manj. Od tega je bilo iskalcev prve zaposlitve 1.327, kar je za 38,4 % več kot decembra prejšnje leto, a 21,7 % manj kot januarja 2014 (ZRSZ 2015c).

2.2.1 Ekonomske razmere

Trenutno vladajo zelo težke ekonomske razmere. Vedno težje je najti zaposlitev s plačo, ki omogoča normalno preživetje. Vse več je družin na robu preživetja, ki gledajo na vsak evro, da lahko preživijo mesec. Ogorevc je zapisal: »Pri tem vsa krivda še zdaleč ne more biti le na naši strani, ampak si upam trditi, da je prej na strani tistih, ki že leta vodijo neučinkovito nacionalno politiko in so še vedno brez dolgoročnih načrtov za rešitev problema.« (Ogorevc 2012)

Kdo je kriv, da se mladi ne morejo osamosvojiti in odrasti, se sprašujemo vsak dan in prelagamo krivdo na državo, na svet in ekonomsko krizo ter na sebe. Že davno je izginilo upanje, da bodo po končanem izobraževanju dobili službo, tako pa živijo predvsem v

negotovosti, čeprav si želijo delati, saj jim to predstavlja socialno varnost in preživetje ter oblikovanje njihove osebnosti (Ogorevc 2012).

Veliko mladih se je po končanem študiju odločilo zaposlitev iskati v tujini, saj so prepričani, da jim trenutne razmere v Sloveniji ne bodo dale te možnosti. V tujini vidijo možnost za nov začetek in pridobivanje pomembnih izkušenj. Največ mladih se zato odseli v Nemčijo in Avstrijo. ZRSZ ima za tujino določen oddelek EURES, kjer lahko dobiš informacije o objavljenih delovnih mestih v tujini in tudi delodajalci lahko poiščejo kandidate za razpisano delovno mesto (EURES 2013).

2.2.2 Socialna politika

Socialna politika je v zadnjih letih v Sloveniji doživela veliko sprememb. Kar je bilo včasih lahko dosegljivo, na primer služba je bila nevprašljiva in trajna, je sedaj vprašljivo in brezposelnost je dolgotrajnejša. V preteklosti so bili ljudje socialno preskrbljeni, lažje so dobili stanovanje in odšli na počitnice, sedaj si tega marsikdo ne more več privoščiti. Danes smo se znašli na točki, ko se vsak dan soočamo s tveganjem, da ostanemo brez službe in brez finančnih sredstev ter s tem na robu preživetja. Ravno mladi imajo težave pri osamosvajanju, saj nimajo dovolj dohodkov, da bi se preselili v svoje stanovanje ali hišo, zato še marsikdo po tridesetem letu živi pri starših in si tako deli stroške (Mladi plus 2013b).

3 STRATEGIJE ISKANJA ZAPOSLOTITVE

Pri iskanju prve zaposlitve je potrebno kar nekaj časa, iznajdljivosti in tudi dela. Aktivno je treba pristopiti, da uspešno najdemo zaposlitev. Pri tem pa je treba uporabiti veliko strategij, saj če se posvetimo samo eni strategiji, nam ne bo prinesla želenega uspeha, pa tudi preveč strategij na enkrat ni priporočljivo uporabiti. V nadaljevanju bomo predstavili pasivne in aktivne strategije iskanja zaposlitve in koliko so te uspešne. Predvsem kombinacija obeh vrst strategij lahko prinese zaposlitev.

3.1 Pasivne strategije iskanja zaposlitve

Pasivne strategije iskanja zaposlitve veljajo za manj uspešne, saj nekatera podjetja ne objavijo razpisa za odprto delovno mesto. Kar je skupno tem strategijam, je čakanje. Čakanje na odgovore pa ne prinese želenih rezultatov.

3.1.1 Zaposlitveni oglasi

Podjetja zaposlitveni oglas objavijo po tem, ko so izkoristila že vse druge možnosti pri iskanju sodelavca. Objavijo jih v raznih časopisih, na spletnih straneh, oglasnih deskah in drugih prijavnih mestih. Za razpisano delovno mesto dobijo veliko prijav, ki so pogosto neprimerne. Pri pregledu pa porabijo veliko časa in stroškov. S to strategijo je uspešnih le 5 % iskalcev zaposlitve, saj marsikdo ne upošteva zahtev in želja delodajalca. Delodajalec nameni 15 sekund pozornosti prijavi in v njej išče odgovore na zastavljene zahteve, če jih ne najde, izgubi zanimanje in prijavo zavrže (Zaletel in Prah 2012, 90).

3.1.2 Zaposlitveni portali

Internetno iskanje zaposlitve se je v zadnjih letih močno razširilo v Sloveniji, kjer so v trenutku na voljo vsi objavljeni aktualni razpisi. Največja slovenska zaposlitvena portala sta dostopna na www.mojedelo.com in www.ess.gov.si, največji tuji pa na www.monster.co, www.careerbuilder.com, www.stepstone.com in europa.eu.int/eures/index.jsp (Zaletel in Prah 2012, 95). Tudi prek Facebooka je moč dostopati do raznih podstrani, ki ponujajo zaposlitvene oglase, kot so Iščem/nudim zaposlitev, Zaposlitev, Zaposlitev.net in druge.

Delodajalec na zaposlitvenem portalu objavi oglas in izbere način prijave. Nekateri želijo, da se jim prijava pošlje prek elektronske ali navadne pošte ali pa elektronsko prijavo, kjer mora iskalec zaposlitve že prej oddati življenjepis. Težava pri spletnem oddajanju življenjepisa je, da iskalci tega pogosto na hitro izpolnijo in v njem pozabijo poudariti pomembne informacije ter ne popravijo pravopisnih napak, kar pa lahko delodajalca zelo zmoti.

Prek interneta lahko povečamo možnost za pridobitev zaposlitve, ker če v bazo kandidatov shranimo svoj življenjepis, nas lahko potencialni delodajalec sam odkrije. Včasih delodajalci sami iščejo zaposlene in če odkrijejo naš življenjepis, nas lahko povabijo na razgovor. Pri vnašanju spletnega življenjepisa je treba biti zelo previden, saj je od tega odvisno naše povabilo na razgovor. Delodajalci bodo naš življenjepis spregledali, če bo površno in pomanjkljivo napisan. Zaposlitveni portali nam omogočajo tudi obveščanje o novih oglasih o zaposlitvi, če določimo svoje zaposlitvene želje, ter tako po elektronski pošti dobimo sporočila o novih razpisih za delo na področjih, ki nas zanimajo. V življenjepis je treba vključiti ključne besede, saj delodajalci z njimi iščejo po bazi življenjepisov (npr.: eno leto delovnih izkušenj, primorska regija) in pri prijavi uporabiti udaren naslov, da med vsemi prispelimi prijavami pritegnemo delodajalčevo pozornost (npr. vestni strojnik s 7 leti primernih izkušenj, v šestih mesecih vam pomagam povečati prodajo za 4 %) (Zaletel in Prah 2012, 99).

3.1.3 Zaposlitvene agencije

Za iskalce zaposlitve imajo zaposlitvene agencije prednosti, saj posredujejo podatke o iskanju novih sodelavcev. Zaposlitvene agencije predstavljajo stik z delodajalci, saj zbirajo svojo bazo življenjepisov kandidatov in bazo potreb podjetij. Tako ob povpraševanju po določenem kadru v svoji bazi takoj najdejo primerne kandidate in jih pošljejo na razgovor v podjetje. Ukvarjajo pa se tudi s posojanjem delavcev, ki jih same zaposlijo. Posebnost posojanja delavcev je, da lahko v kratkem času zamenjamo delo v več podjetjih in si tako pridobimo različne izkušnje ter navezujemo nove stike, kar nas lahko privede do prave zaposlitve (Zaletel in Prah 2012, 101).

Ker agencije sodelujejo s podjetji, imajo tudi to prednost, da vedo za delovna mesta, ki še niso javno objavljena. Podjetja jim posredujejo zahteve, ki naj bi kandidat izpolnjeval, in potem v svoji bazi poiščejo primerne delavca za njih ter ga napotijo na razgovor (Zaletel in Prah 2012, 102).

3.1.4 Iskanje kadrov

Lovec na glave je kadrovski strokovnjak, specializiran za določeno poslovno področje, ki profesionalno išče uspešne posameznike za vodilna mesta. Deluje predvsem prek kadrovske agencije ali samostojno. »Varovanec« lovca na glave postanete, če ste uspešni in proaktivni. Lovci na glave iščejo kader na področjih, kjer primanjkuje strokovno podkovanih sodelavcev. Ti imajo večje možnosti, da »headhunter« stopi v stik z njimi (Zaletel in Prah 2012, 103).

3.1.5 Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

ZRSZ pomaga pri iskanju zaposlitve in zaposlitvenem načrtu. Svoje storitve nudi na uradih za delo, prek spletnih strani, kontaktnega centra in v kariernih središčih. Ponuja prosta delovna mesta, čeprav je del teh delovnih mest že zaseden, saj so podjetja zavezana k prijavi prostega delovnega mesta na ZRSZ. Prednost prijave na ZRSZ je za tiste, ki so upravičeni do finančne pomoči in nadomestil, kar pa za iskalca prve zaposlitve ne pride v poštev, ker še ne izpolnjuje pogojev, saj še nima delovne dobe. Eden izmed pogojev za pridobitev nadomestila za primer brezposelnosti je, da ste bili zaposleni v zadnjih dveh letih vsaj 9 mesecev in s tem zavarovani za primer brezposelnosti (Zaletel in Prah 2012, 237).

ZRSZ ravno tako kot zaposlitvene agencije zbira in posreduje podatke podjetjem in/ali iskalcu, razlika je le v tem, da na ZRSZ ne »posojajo« delavcev podjetjem, ampak jih samo napotijo na razgovore.

ZRSZ ponuja vpis v dve evidenci, in sicer v evidenco brezposelnih oseb in evidenco iskalcev zaposlitve. V prvo evidenco se vpišete, če niste zaposleni, a ste pripravljeni aktivno iskati delo in se odzivati na ponudbe ZRSZ. V drugo evidenco pa se prijavijo osebe, ki so zaposlene ali samozaposlene in čutijo, da jim grozi, da ostanejo brez dela. Vpišejo pa se lahko tudi osebe, ki so »brez statusa« (dijak, študent, upokojenec). V evidenci iskalcev zaposlitve lahko, še preden izgubite službo, iščete nove priložnosti ali se posvetujete s svetovalci o svojih novih kariernih ciljih (Zaletel in Prah 2012, 235).

S prijavo na ZRSZ vam določijo svetovalca, ki vas seznanijo o stanju na trgu dela ter možnostih za zaposlitev. Skupaj določite zaposlitvene cilje na osnovi izobrazbe, izkušenj, dodatnih znanj in interesov ter jih zapišete v zaposlitveni načrt. Če vas ZRSZ obvesti o prostem delovnem mestu, se morate na to sporočilo odzvati, in tudi ostale naloge, ki so vam jih določili, morate opraviti (npr. poslati najmanj pet prijav na mesec, udeležiti se raznih delavnic, ki bi vam lahko pomagale pri iskanju zaposlitve), če ne, vas izbrišejo iz evidence brezposelnih ali evidence iskalcev zaposlitve (Zaletel in Prah 2012, 239).

ZRSZ nudi tudi centre za informiranje in poklicno svetovanje (CIPS-I), kjer ponujajo potrebne informacije pri iskanju zaposlitve in načrtovanju kariere. Nudijo pomoč pri pisanju prijav in ponudb ter ljudi pripravijo na zaposlitveni razgovor, informirajo o aktualnih prostih delovnih mestih ter za lažje iskanje zaposlitve nudijo tudi računalnike, tiskalnike in dostop do interneta, časopise ter razne knjige in brošure (Zaletel in Prah 2012, 105).

Na ZRSZ se je moč vključiti tudi v druge programe, ki jih ta nudi, in sicer v programe izobraževanja in usposabljanja, programe spodbujanja zaposlovanja in programe spodbujanja samozaposlovanja. Vsi programi so organizirani na osnovi aktivne politike zaposlovanja. Katalog s temi programi je objavljen na straneh ZRSZ in Ministrstva za delo (Zaletel in Prah 2012, 241).

3.1.6 Pošiljanje prošelj »na slepo«

To je najslabša strategija pri iskanju zaposlitve. Iskalci pošiljajo ponudbe v podjetja, kjer ni objavljeno prosto delovno mesto, in tako velika večina ponudb pristane v smeteh. Če se že pošilja ponudba, je treba najprej raziskati, kakšne so potrebe podjetja, saj sicer s ponudbo dosežemo ravno nasproten učinek (Zaletel in Prah 2012, 107).

3.2 Aktivne strategije iskanja zaposlitve

Aktivne strategije iskanja zaposlitve so bolj uspešne, saj kar 80 % delovnih mest zasedejo iskalci, ki so jih uporabili. Pri teh strategijah kandidat stopi v stik z delodajalcem, pa naj bo to prek poznanstev, pametne uporabe interneta ali z neposrednim navezovanjem stika s podjetji, saj delodajalci neradi objavljajo oglase, ker jim vzamejo preveč časa in denarja (Zaletel in Prah 2012, 108).

3.2.1 Mreženje

Pri mreženju za prosta delovna mesta izvemo od prijateljev, sošolcev, družine, od ljudi, ki jih poznamo. Mreženje temelji na osebem priporočilu. To je, da določena oseba verjame v nas in nas priporoči za prosto delovno mesto ali nam posreduje informacije o določenem delu. Mreženje je pomembno, saj tako izvemo za neobjavljena delovna mesta, poznanstvo nam prinese vse pomembne podatke o trgu dela in priporočilo za določeno delovno mesto (Zaletel in Prah 2012, 108).

Tudi »veze« nam vedno ne prinesejo zaposlitve, saj so v mreženje vpletene tri osebe – delodajalec, oseba, ki kandidata priporoči, in kandidat. Najboljši razplet je, ko so vse strani zadovoljne, če se kandidat ne izkaže, pa škodo utrpi tudi oseba, ki ga je priporočila (Zaletel in Prah 2012, 109).

3.2.2 Karierni zaposlitveni sejmi

Na zaposlitvenem sejmu se srečajo delodajalci in iskalci dela. Podjetja to vrsto sejmov izkoristijo za promocijo ter za iskanje novih in primernih kandidatov. Zaposlitveni sejem pa je tudi odlična priložnost za iskalca zaposlitve, da se lahko predstavi podjetjem. Za udeležbo na takem sejmu je treba najprej dobro proučiti podjetja, ki se bodo tam predstavila, in izbrati tista, ki nas bodo zanimala. Potem si pripravimo življenjepis, kratek govor, ki bo kadrovnika prepričal, da smo prava oseba za njihovo podjetje (Zaletel in Prah 2012, 112).

Namesto zaposlitvenih sejmov, ki so zaradi spletnega iskanja zaposlitve izgubili na pomenu, se sedaj bolj uveljavlja »speedrecruiting«. To je posebna oblika sejma, pri katerem imajo

kandidati do dve minuti časa, da delodajalce prepričajo o svojih veščinah in zmožnostih, da jih potem povabijo na razgovore (Zaletel in Prah 2012, 113).

3.2.3 Usmerjeno klicanje delodajalcev

Ta strategija je najboljša pri iskanju zaposlitve. Pri zaposlovalcu se predstavimo kot oseba, ki ve, katere težave ima podjetje, in predlaga rešitve za njih. Tako naredimo vtis, saj podjetja potrebujejo osebo, ki zna stvari vzeti v svoje roke in jih samostojno opraviti. Cilj pri usmerjenem klicanju delodajalcev je povabilo na intervju, saj se bo delodajalec odločil, ali nas zaposli ali ne, če nas bo videl in slišal (Zaletel in Prah 2012, 116).

4 STRATEGIJA ISKANJA PRVE ZAPOSLOTITVE MED MLADIMI

V tem delu zaključne projektne naloge smo se posvetili vprašalniku za mlade iskalec zaposlitve, analizirali njihove odgovore in jih grafično prikazali. Na koncu sta tudi intervju, ki je bil opravljen na ZRSZ, Območni službi Koper, in primerjava odgovorov.

4.1 Razvoj in priprava anketnega vprašalnika

Anketni vprašalnik smo razvijali na osnovi najbolj pogostih vprašanj, ki si jih zastavi mladi iskalec zaposlitve. Pri zastavljanju vprašanj smo si pomagali tudi z literaturo, ki nam je bila na voljo. V anketi so lahko sodelovali iskalci prve zaposlitve, stari od 25 do 30 let. Na začetku smo poleg starosti dodali tudi vprašanje o stopnji dokončane izobrazbe anketiranca. Ostalih 13 vprašanj smo sestavili na osnovi najbolj pogostih težav, na katere naleti iskalec prve zaposlitve (časovno obdobje iskanja, pridobljene izkušnje, pomen izkušenj in izobrazbe, pomembnost strategij iskanja zaposlitve in katero največ uporabljajo, pomen zaposlitvenih sejmov, sodelovanje fakultete in podjetij, pomen politike, možnost dela in življenja v tujini).

4.2 Izvedba ankete

Anketni vprašalnik smo izdelali v internetnem programu EnKlikAnketa – 1KA spletne ankete. Za spletno anketo smo se odločili zaradi tega, ker si ljudje danes lažje vzamejo čas in z nekaj »klikov« odgovorijo na vprašanja. Anketo smo razposlali na 30 različnih elektronskih naslovov in anketiranci so imeli tri mesece časa za odgovore.

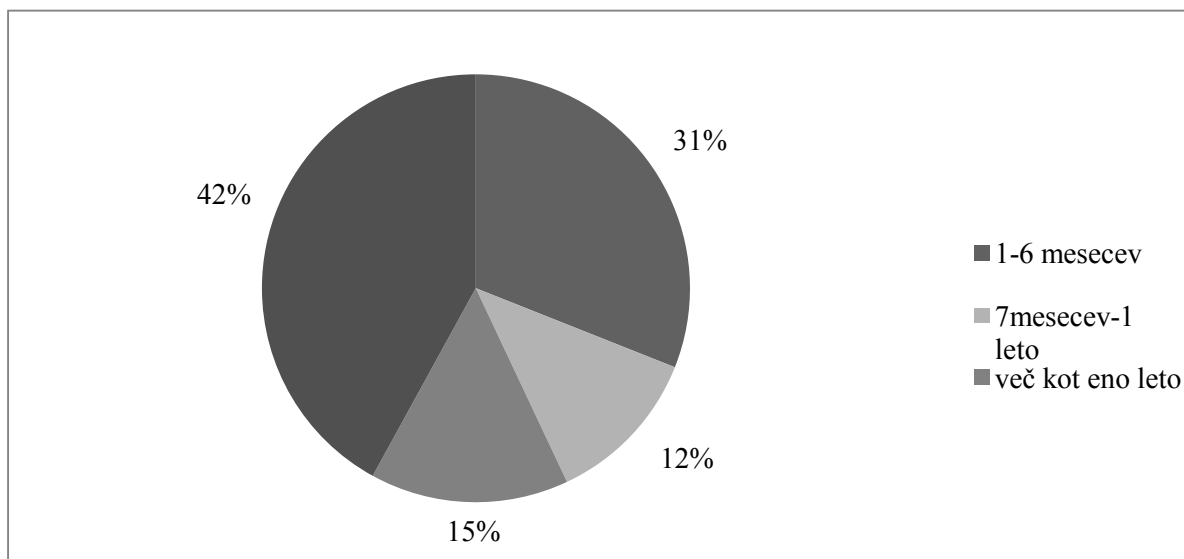
Že v uvodu smo zapisali, da bodo med izvedbo anketnega vprašalnika možne omejitve, kar se je izkazalo za pravilno napoved. Od razposlanih 30 anket na elektronske naslove, jih je 27 pričelo z reševanjem, le 20 od teh pa jih je rešilo do konca. Izkazalo se je tudi, da si anketiranci, kljub temu da anketo izpolniš z nekaj »klikov«, še vedno niso vzeli dovolj časa, da bi jo izpolnili v celoti. Največja pomanjkljivost takih vprašalnikov je tudi, da so anketiranci prikrajšani za svoje odgovore, ker so omejeni z določenimi odgovori, zato smo jim pri nekaterih vprašanjih dodali možnost, da zapišejo svoje odgovore in mnenja.

4.3 Rezultati ankete

Rezultati povedo, kaj anketiranci menijo o temi iskanja prve zaposlitve. Vsi anketiranci so ustrezali kriteriju starosti (od 25 do 30 let). Med njimi je bilo največ tistih, ki imajo visokošolsko izobrazbo 1. stopnje.

V nadaljevanju grafično prikazujemo odgovore anketirancev in jih podrobneje razložimo.

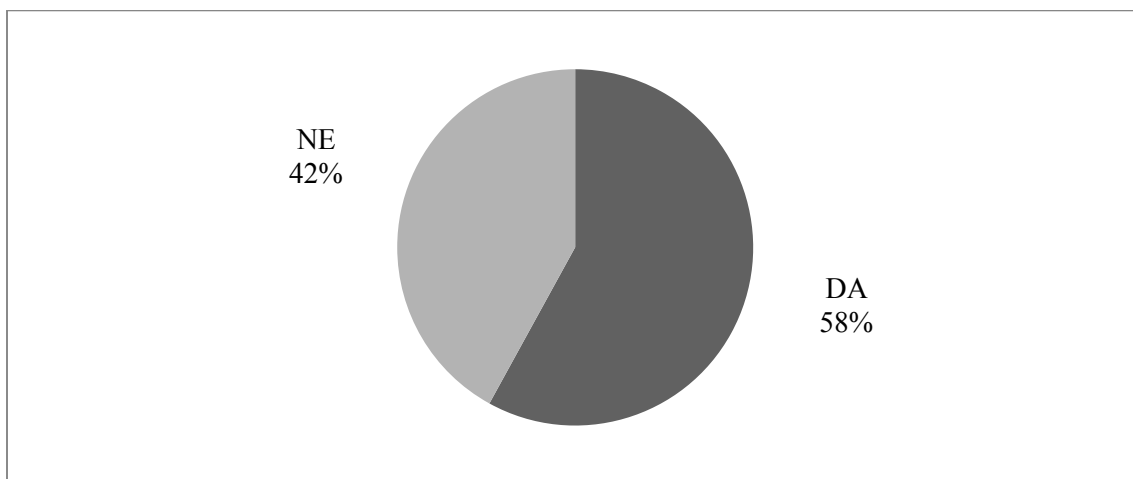
Pri prvem vprašanju smo anketirance spraševali po časovnem obdobju iskanja zaposlitve. Na to vprašanje je odgovorilo 26 anketirancev, ki so imeli na razpolago štiri možnosti, in sicer od 1 do 6 mesecev, od 7 mesecev do enega leta, več kot leto ali drugo. Pri tem jih je 6 odgovorilo, da že imajo zaposlitev, en anketiranec je odgovoril, da še ne išče, in drugi, da takoj po poteku statusa študenta. Dva nista podrobno odgovorila, zakaj sta označila možnost odgovora »drugo«.

Slika 1: Koliko časa že iščete zaposlitev?

Kot lahko vidimo v grafu (slika 1), je največ vprašanih odgovorilo z »drugo«, 8 (31 %) jih išče zaposlitev od 1 do 6 mesecev, 4 (15 %) že več kot eno leto in 3 (12 %) od 7 mesecev do enega leta. Pri tem vprašanju se je izkazalo, da bi ga morali drugače zastaviti, in sicer »koliko časa ste ali že iščete zaposlitev«, tako bi dobili bolj točne odgovore glede časovnega obdobja iskanja zaposlitve. Po odgovorih sodeč, pa lahko vidimo, da mladi iskalci zaposlitve v pol leta najdejo zaposlitev, če se potrudijo in uporabijo vse možnosti za iskanje.

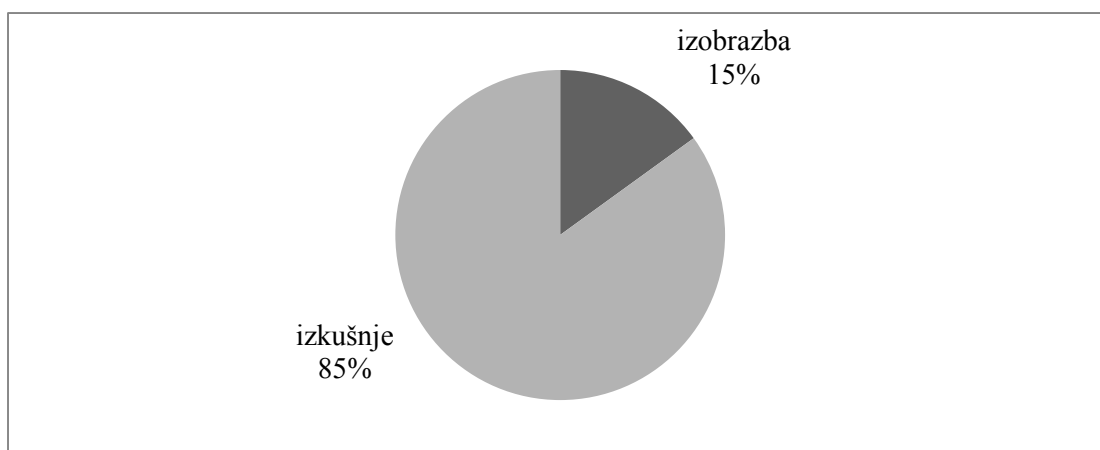
Pri drugem vprašanju nas je zanimalo, ali jim izkušnje, ki so jih pridobili med delom prek študentskega servisa, koristijo pri iskanju zaposlitve. Spet smo dobili odgovore od 26 vprašanih, od teh jih je 15 (58 %) odgovorilo z »da«, ostalih 11 (42 %) pa z »ne«.

Slika 2: Ali menite, da vam izkušnje, ki ste jih pridobili z delom prek študentskega servisa, koristijo pri iskanju zaposlitve?

Iz grafa (slika 2) je razvidno, da je večji delež vprašanih zadovoljnih s svojimi izkušnjami, ki so jih pridobili v času študija, in jih lahko sedaj pri iskanju zaposlitve unovčijo. Ostali pa s svojimi izkušnjami niso ravno zadovoljni. Ker pri vprašanju ni bilo možnosti za dodatno razlago, lahko o tem samo predvidevamo. Ena izmed možnosti je, da so opravljali delo, ki jim ni prineslo izkušenj, ki bi jim sedaj koristile. Kot primer lahko navedemo svojo izkušnjo – študij na Fakulteti za Management in delo prek študentskega servisa večinoma v baru. Tako je nastal problem z iskanjem zaposlitve v podjetjih, ki zahtevajo izkušnje. Ko prideš do tega, si nezadovoljen s pridobljenimi izkušnjami, čeprav so vsake izkušnje dobre.

Pri naslednjem vprašanju smo anketirance spraševali, kaj po njihovem mnenju najbolj zanima delodajalce, izkušnje ali izobrazba.

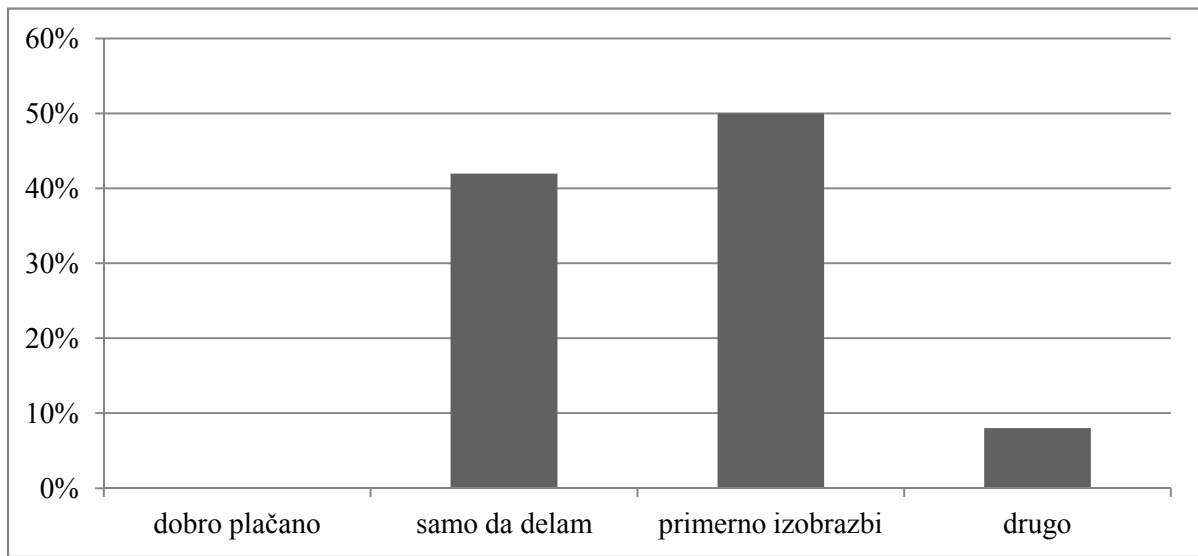

Slika 3: Kaj po vašem mnenju najbolj zanima delodajalce?

Na to vprašanje je ponovno odgovorilo 26 vprašanih (slika 3), ki so predvsem mnenja, da jih zanimajo izkušnje. To je potrdilo kar 22 vprašanih, le 4 pa so odgovorili, da je to izobrazba. Iz tega lahko razberemo, da so mladi prepričani, da so poleg izobrazbe bolj pomembne izkušnje,

s katerimi vstopajo na trg. Ravno zaradi teh izkušenj jih bo delodajalec opazil in jim ponudil zaposlitev.

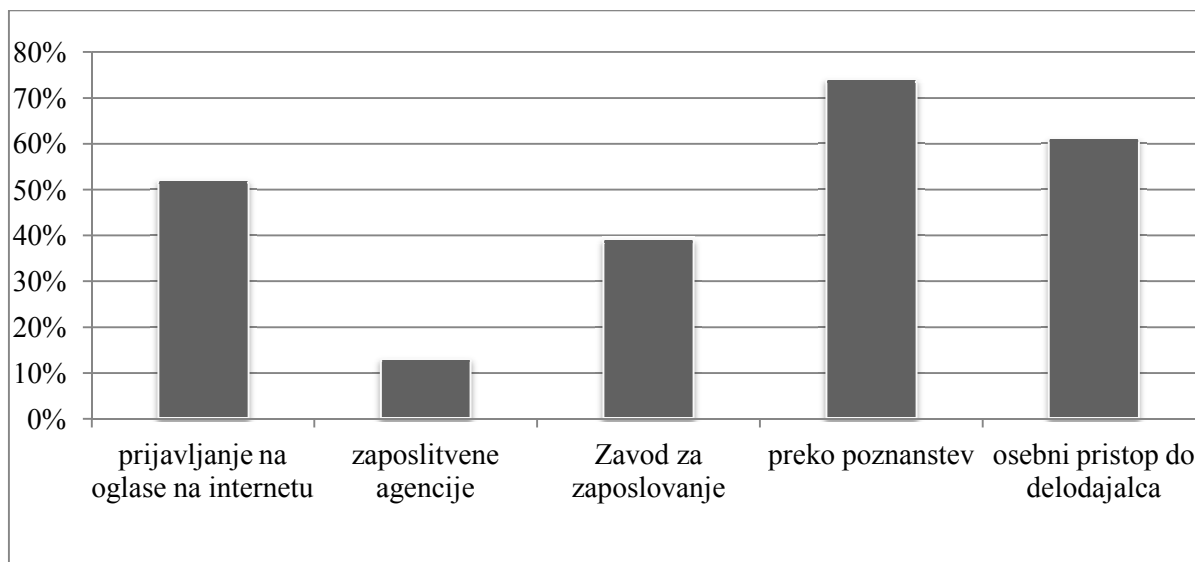
Pri četrtem vprašanju (slika 4) nas je zanimalo, kakšno delo iščejo, katere kriterije imajo oziroma kaj jim je pomembno, ko iščejo zaposlitev – plača ali da je delo primerno izobrazbi ali pa jim vse to ne pomeni veliko, ampak samo, da dobijo zaposlitev. Pri tem vprašanju smo dodali tudi možnost, da lahko dodajo svoj odgovor. To sta naredila samo dva vprašana, ki sta odgovorila, da iščeta delo, ki ju osrečuje in dopolnjuje.

Slika 4: Kakšno delo iščete?

Kot lahko vidimo, jih je od 26 vprašanih 13 (50 %) odgovorilo, da iščejo delo, ki je primerno njihovi izobrazbi. Enajst (42 %) jih je odgovorilo, da jim je pomembno samo to, da delajo. Odgovora, da jim je pomembno plačilo, ni označil nihče. Po odgovorih sodeč, mladi iskalci zaposlitve stremijo k temu, da dobijo zaposlitev, ki je primerna njihovi izobrazbi, vendar so pripravljeni sprejeti tudi delo, ki ne ustreza temu pogoju. Pripravljeni so sprejeti vsako delo, samo da delajo in se počutijo koristne, pomembno pa jim je tudi, da jih delo osrečuje in dopolnjuje. Zavedajo se, da so trenutno tudi taki časi na trgu dela, da jih zahteva o dobri plači takoj po končanem študiju ne pripelje daleč. To lahko dosežejo le z vztrajnostjo in s trudom.

Peto vprašanje se je navezovalo na načine iskanja zaposlitve, katere strategije se jim zdijo bolj pomembne in katere manj. Na voljo so imeli pet strategij iskanja zaposlitve, kjer so označili, ali se jim zdijo zelo pomembne, pomembne ali nepomembne. Tako smo dobili različne rezultate, podrobneje pa bomo pogledali, kako so razvrstili dane strategije kot zelo pomembne, katera je bila največkrat označena kot zelo pomembna in katera manjkrat.

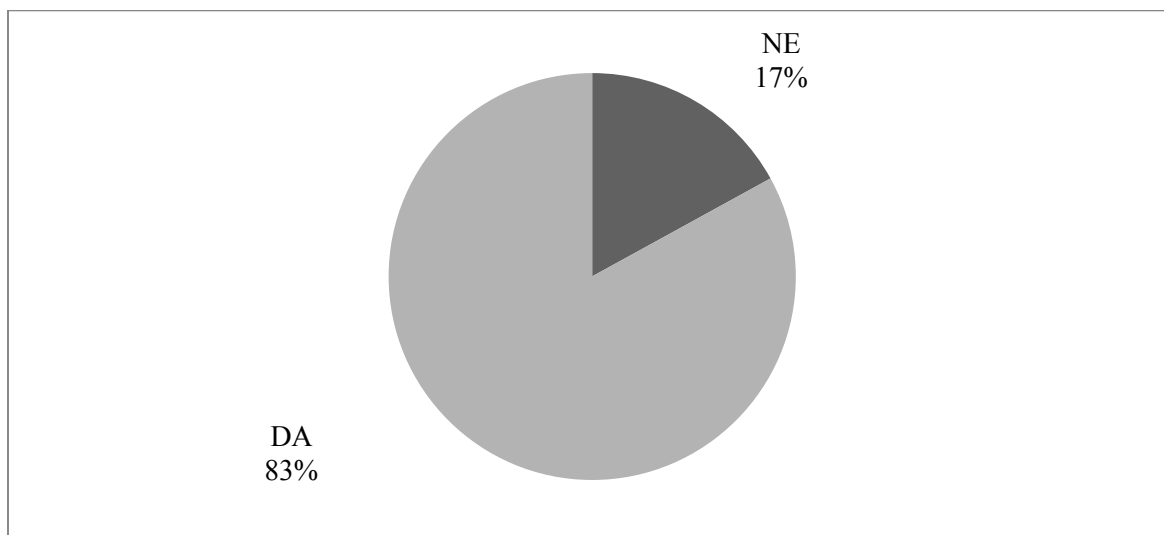

Slika 5: Delitev strategij iskanja zaposlitve po pomembnosti

Kot lahko vidimo (slika 5), so anketiranci kot zelo pomembno strategijo iskanja zaposlitve označili »prek poznanstev«. Po tem lahko sklepamo, da se največ zaposlitev dobi prek vez in poznanstev. Torej, kot v pogovoru glede iskanja zaposlitve največkrat slišimo, »če imaš prave strice, dobiš hitro in dobro zaposlitev«. Včasih je že res tako, ampak največkrat se moramo sami podvizati in pokazati zanimanje in željo, da najdemo zaposlitev, in so ti »strici« samo majhna pomoč pri tem, zato ni presenetljivo, da je na drugem mestu pristala metoda »osebni pristop do delodajalca«. Vsak je sam odgovoren zase in predvsem za to, koliko energije vloži v iskanje zaposlitve ter trženje samega sebe. Sam se moraš znati predstaviti ter pokazati svoje znanje in pripravljenost za delo. Na tretjem mestu najdemo »prijavljanje na oglase na internetu«. Ta strategija je med najbolj pogostimi in le malokrat uspešna, če uporabljamo le njo. V kombinaciji z drugimi strategijami pa nam lahko prinese zaposlitev. Pri tej strategiji spremljamo oglase na raznih spletnih straneh, ki ponujajo prosta delovna mesta, napišemo življenjepis in prošnjo ter ju pošljemo in v »poplavi« teh dokumentov, ki jih delodajalec prejme, je to premalo, da bi nas opazil. Sledi »Zavod za zaposlovanje«, ki se trudi, da bi čim več brezposelnim našel zaposlitev, pri tem pa pomaga tudi z različnimi delavnicami, da so iskalci zaposlitve aktivni in pripravljeni za iskanje. Na zadnjem mestu so »zaposlitvene agencije«, pa verjetno ne za to, ker niso pomembne, ampak ker so druge možnosti bolj pogosto uporabljene.

Šesto vprašanje se je navezovalo na prejšnje vprašanje. Zanimalo nas je, katero strategijo anketiranci največkrat uporabijo. Na to vprašanje jih je odgovorilo le 17. Največ (8) jih je odgovorilo, da uporabljajo »prijavljanje na oglase na internetu«. Sledita »prek poznanstev« in »Zavod za zaposlovanje«.

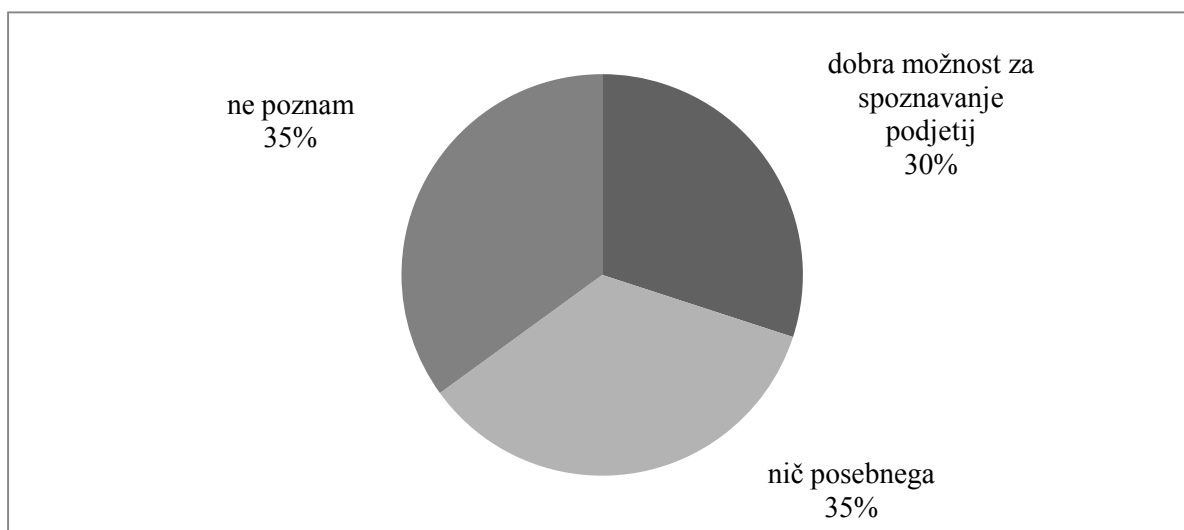
Pri naslednjem vprašanju smo spraševali o tem, ali preden pošljejo prošnjo za razpisano delovno mesto, preverijo delodajalca.

Slika 6: Ali preverite delodajalca, preden pošljete prošnjo?

Iz grafa (slika 6) je razvidno, da se mladi iskalci zaposlitve že prej zanimajo o prihodnjem delodajalcu, od 23 vprašanih jih je kar 19 odgovorilo »da«. Te informacije, ki jih o podjetju dobijo, preden pošljejo prošnjo, jim lahko zelo koristijo, če jih delodajalec povabi na razgovor za razpisano delovno mesto.

Pri 8. vprašanju smo spraševali po mnenju o zaposlitvenih sejmih, ki so tudi dobra priložnost za iskanje zaposlitve in soočenje z delodajalci. Anketiranci so imeli na voljo tri možne odgovore, in sicer da so zaposlitveni sejmi dobra možnost za spoznavanje podjetij, »nič posebnega« (veliko ljudi na »kupu«) in »ne poznam«. Premalo mladih pa si vzame čas za obisk tega sejma, kjer bi z dobro pripravo predstavitve in s pogumom lahko dosegli svoje sanje, saj je na sejmu veliko podjetij, ki so tam ravno s tem namenom, da omogočijo kandidatom možnost, da stopijo v stik z njimi. Edina slabost pri zaposlitvenih sejmih pa je, da je za predstavitev na voljo (pre)malo časa.

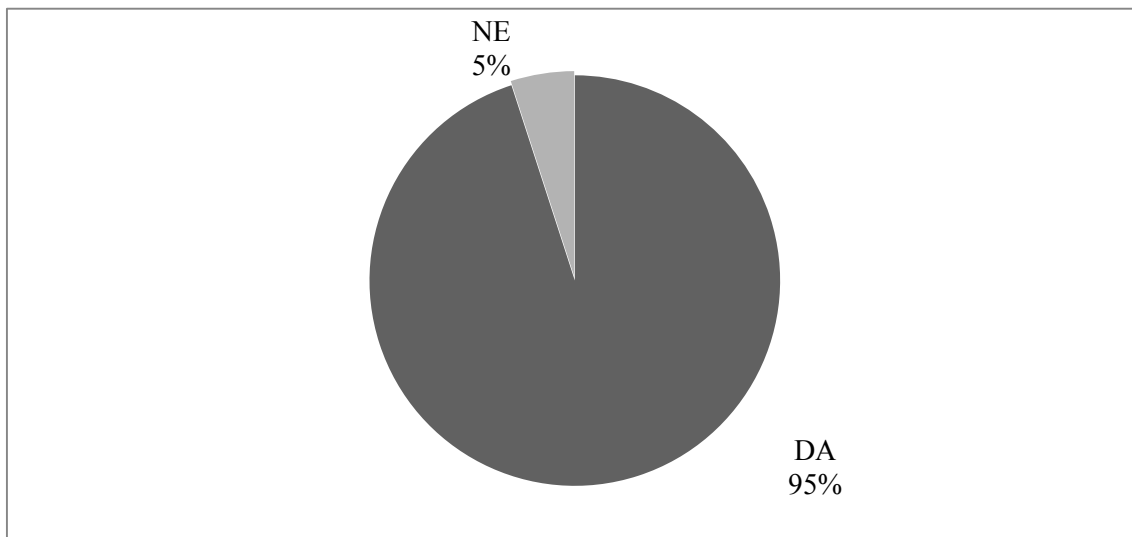

Slika 7: Kaj menite o zaposlitvenih oziroma kariernih sejmih?

Iz grafa (slika 7) je razvidno, da ni veliko odstopanj v odgovorih. Od skupnih 23 odgovorov sta »ne poznam« in »nič posebnega (veliko ljudi na kupu)« dobila po 8 glasov. Sedmim pa se zdi, da je karierni sejem dobra možnost za spoznavanje podjetij.

Deveto vprašanje je zahtevalo njihovo mnenje o tem, ali bi morale fakultete že med študijem bolj sodelovati s podjetji in omogočiti študentom več prakse, da bi potem po končanem izobraževanju imeli več možnosti za zaposlitev. Odgovori so bili pritrdilni. Vsi bi radi videli, da jim fakulteta že med študijem omogoči več praktičnega izobraževanja v podjetjih in s tem tako zaželeno izkušnjo. Samoiniciativa je trenutno tisto, kar jim lahko prinese največ, in že sami med časom študija razmišljajo in poskušajo najti področje dela, kjer lahko pridobijo izkušnje in razširjajo svoje znanje ter cilje.

Pri 10. vprašanju nas je zanimalo mnenje anketirancev o vplivu politike v Sloveniji na problem zaposlovanja mladih. Od 20 anketirancev se jih je 19 strinjalo, da se politika premalo ukvarja s to težavo (slika 8).

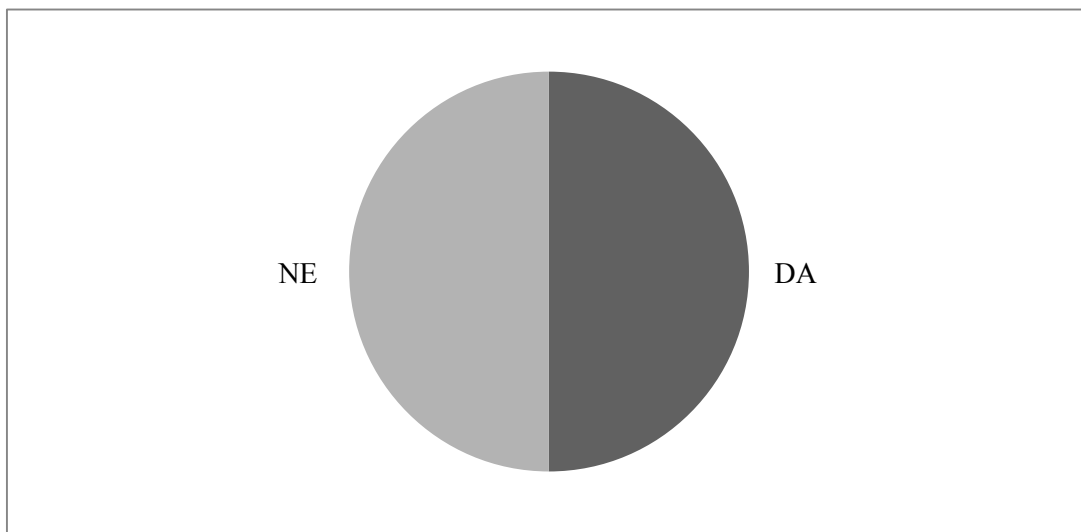

Slika 8: Ali menite, da se politika v Sloveniji premalo ukvarja s težavo mladih pri zaposlovanju?

Anketirance smo tudi prosili, da svoj odgovor utemeljijo, in tako dobili bolj podrobne odgovore, zakaj se strinjajo s tem, da se politika premalo ukvarja s težavo mladih pri iskanju dela. Odgovori so bili predvsem, da se politika sploh ne ukvarja s to težavo, da samo govorijo in nič ne naredijo v tej smeri, da v javnem sektorju krčijo zaposlovanje, gospodarstvo je slabo in s tem premalo delavnih mest, da ima politika preveč svojih težav in se ukvarja z manj pomembnimi težavami, da premalo sledijo delodajalcem, ki izkoriščajo vse mogoče zakone. Dotaknili so se tudi teme o podaljšanju delovne dobe, da mladi ne dobijo zaposlitve, ker se starejši ne morejo upokojiti in tako dati možnost mlademu iskalcu za zaposlitev. Kot težavo so navedli tudi študentsko delo, ki odžira zaposlitvene možnosti in šolanje, ki bi moralo postati bolj praktično zastavljeno.

Na stran države se je postavil le eden od vprašanih in svoj odgovor utemeljil s tem, da so se začeli bolj ukvarjati s to težavo. Za začetek z uvedbo novega zakona glede študentskega dela, na osnovi česar lahko sklepamo, da je to šele začetek in bodo nadaljevali v tej smeri za lažje zaposlovanje mladih in s pomočjo subvencij prek ZRSZ, saj se je v zadnjem času zaposlilo kar nekaj mladih.

Tudi tujina je postala pomembna pri iskalcih zaposlitve, saj veliko mladih išče delo in boljše življenje na tujem, zato se je naše zadnje vprašanje nanašalo na to, ali bi sprejeli delo v tujini. Odgovori so bili razpolovljeni (slika 9), od 20 odgovorov jih je bilo pol za in pol proti.

Slika 9: Ali bi sprejeli možnost za delo in življenje v tujini?

Tisti, ki bi sprejeli delo v tujini, bi ga, ker je pri nas premalo možnosti za zaposlitev in če bi bilo take narave, da bi v njem videli prihodnost. Pa tudi zato, ker radi potujejo in imajo radi izzive, učenje tujega jezika, širjenje obzorij o novem okolju in kulturi ter sklepanje novih poznanstev in ker je v tujini definitivno več možnosti za delo ter so boljše plače in pogoji za zaposlitev.

Dela v tujini pa ne bi sprejeli predvsem zaradi osebnih razlogov – družinskih razmer (partner, otroci, prijatelji – navezanost na domače), ker niso dovolj samostojni in pogumni za odhod v tujino, problem pa je tudi znanje tujega jezika.

4.4 Priprava intervjuja

Za primerjavo odgovorov smo v zaključni projektni nalogi upoštevali tudi pogled ZRSZ, Območne službe Koper, ki se s težavo zaposlovanja mladih srečuje vsakodnevno. Tako smo pripravili vprašanja – vodila za intervju, ki so se navezovala na število mladih brezposelnih, na povpraševanje po zaposlitvi v tujini, na izkušnje z mladimi iskalci prve zaposlitve, na najuspešnejše strategije iskanja zaposlitve, na to, kaj o mladih iskalcih zaposlitve menijo

delodajalci, kateri mladi imajo več težav pri iskanju zaposlitve glede na stopnjo izobrazbe, kaj po njihovem mnenju najbolj upoštevajo delodajalci pri mladih – izobrazbo ali izkušnje ter kako zaposleni na ZRSZ pomagajo in usmerjajo mlade pri iskanju zaposlitve.

4.5 Izvedba intervjuja

Za intervju smo se dogovorili z Dairo Balta, vodjo Urada za delo na Območni službi Koper ZRSZ. Dogovorili smo se za datum in uro izvedbe, pred tem pa smo ji posredovali vprašanja – vodila za intervju po elektronski pošti, da jih je pregledala in se pripravila. Za vprašanja, na katera ni poznala točnih odgovorov, je povprašala svetovalce, ki se z določenim področjem ukvarjajo in imajo točne podatke.

4.6 Rezultati intervjuja

V prijetnem pogovoru z Dairo Balta smo pridobili vse odgovore na zastavljena vprašanja. Podatke, ki nam jih je zaupala, veljajo za Območno službo Koper, ki zajema območje od Pirana, Izole, Kopra, Ilirske Bistrice in Sežane do Postojne.

Pri Območni službi Koper je bilo 6. 5. 2015, ko smo opravljali intervju, prijavljenih 7.581 oseb, od tega 1.556 mladih. Med mlade iskalce zaposlitve na ZRSZ štejejo vse mlade do 29. leta starosti, to so prvi iskalci zaposlitve in tudi tisti, ki že imajo delovne izkušnje. Od tega je 47 % iskalcev prve zaposlitve, in sicer je 12,5 % oziroma 196 takih s terciarno stopnjo izobrazbe.

Pogovor je potekal tudi o tujini in omrežju EURES, ki zagotavlja informacije, svetovanje in storitve posredovanja delavcev. EURES je namenjen vsakomur, ki želi informacijo ali nasvet o možnosti dela, zaposlovanja in življenja v državah članicah Evropske unije.

Mladi z območja, ki ga pokriva Območna služba Koper, se zanimajo predvsem za delo v Italiji, Avstriji, Nemčiji in Veliki Britaniji. Iz podatkov strank, ki so se pri njih zglasile, izhaja, da so se letos za delo v tujini odločile predvsem osebe s srednješolsko izobrazbo (ekonomski tehnik, gimnazijski maturant), za njimi so osebe z osnovno šolo, sledijo jim diplomirani ekonomisti in profesorji, potem pa gostinsko-turistični tehniki in prodajalci. Po njihovih ocenah je polovica med njimi mlajša od 35 let in imajo dokončane različne smeri terciarne izobrazbe (dipl. inž. ladijskega strojništva, dipl. organizator turizma, mag. arheologije, dipl. inž. rudarstva, inženir strojništva, dipl. medicinska sestra, fizioterapevt, dietik ...).

Delodajalci iz tujine pa povprašujejo po poklicih, ki ne ustrezajo ponudbi delovne sile (oblikovalci kovin, upravljavci računalniško vodenih orodjarskih strojev, varilci, ključavničarji, elektromehaniki, delavci v gradbeništvu ...).

Mladi, ki odhajajo na delo v tujino, na začetku zasedajo predvsem delovna mesta nižje zahtevnosti v gostinstvu, turizmu, proizvodnji, nekateri se zaposlijo v mednarodnih klicnih centrih. Na ZRSZ nimajo oziroma ne vodijo evidence o tem, koliko Slovencev dela v tujini, saj jih veliko dobi delo tudi mimo njih, torej s pomočjo drugih agencij, znancev, sorodnikov, prijateljev. Po podatkih, ki smo jih prejeli od avtonomne dežele Furlanije – Julijske krajine (FJK), je bilo oktobra 2014 zaposlenih 7.800 Slovencev. Avstrijski zavod za zaposlovanje pa je imel februarja letos zabeleženih približno 15.000 Slovencev. Ne vedo pa, koliko od tega je mladih.

Strah pred neuspehom je ena izmed slabosti mladih pri iskanju zaposlitve. Balta je povedala, da je marsikateri mladi iskalec zaposlitve neodgovoren in nedozorel. Kot primer je navedla, da ko ZRSZ iskalca zaposlitve povabi, da se zgłosi pri njih, jih njegovi starši (predvsem mame) pogosto po telefonu obvestijo, da se določeni ne bo pojavil na sestanku ali predstavitvi določenega delovnega mesta. To pokaže tudi, kako aktivni iskalci dela so – brezbržnost in negotovost, lahko bi rekli, da so apatični, »strmijo v strop« in čakajo, da se bo zaposlitev našla sama. Poleg tega pa imajo tudi nerealna pričakovanja, vsaj glede plač, saj marsikdo pričakuje, da bo glede na stopnjo izobrazbe takoj dobil dobro plačano delo. Balta je tudi poudarila, da se mladi niti ne zavedajo, kaj imajo. Glede na to, da smo v dobi »Facebooka«, bi lahko poleg objavljanja različnih stanj, slik in ostalih stvari oglaševali tudi sebe in vsem povedali, da iščejo zaposlitev, in si s tem okrepili možnosti, da jo dobijo.

Prednosti imajo predvsem tisti mladi iskalci zaposlitve, ki so aktivni po raznih društvih, saj so vedno v stiku z ljudmi in pokažejo svoje delovne navade in voljo ter jih tako nekdo prej opazi in lahko v življenjepisu zapišejo marsikatero izkušnjo, ki jim lahko »odpre veliko vrat«.

Ga.Balta meni, da je najboljša strategija socialni stik, uporaba socialnih mrež. Vsakemu, ki ga poznamo, je treba povedati, da iščemo službo in naj to pove naprej. Pisanje ponudb je tudi dobra možnost, le pogum je treba zbrati. Kot primer je navedla Radio Koper, na katerega pošlješ ponudbo samega sebe, še preden objavijo prosto delovno mesto, tako imaš možnost, da te že prej opazijo, in ko se delovno mesto pojavi, vzpostavijo stik s tabo. Glede strategije osebnega pristopa do delodajalca oziroma »trkanja na vrata« je mnenja, da je odvisno od poklica. Tako lahko iščejo zaposlitev frizerke, medtem ko pri učiteljih ta pristop ni pravi. Glede uporabe strategije prijavljanja na razpisane oglase je pripomnila, da moraš zelo dobro pisati, prijava mora biti zelo drugačna, da jo delodajalci v množici vseh opazijo.

Pri vprašanju glede odzivov delodajalcev na prve iskalce zaposlitve smo izvedeli, da tisti, ki jih napoti ZRSZ v sklopu aktivne politike zaposlovanja, nimajo slabih izkušenj, medtem ko za ostale dobijo odgovore, da so brez delovnih navad in z nerealnimi cilji oziroma željami. To je predvsem glede višine plače. Balta je tudi pripomnila, da imajo delodajalci radi prve iskalce zaposlitve brez izkušenj, ker so bolj učljivi in poslušni kot tisti z že pridobljenimi izkušnjami.

Povprašali smo tudi, kateri mladi iskalec zaposlitve ima težave pri zaposlovanju glede na stopnjo izobrazbe. Glede na trenutne potrebe trga imajo največ možnosti tisti s poklicno izobrazbo, ampak je Balta povedala, da je prav, da se študira za naprej, ker se bodo časi enkrat spremenili. Zaposlitev je odvisna tudi od vrste izobrazbe, ali imaš družboslovni ali naravoslovni poklic, vendar so trenutno bolj zaposljivi tehnični poklici. Odvisno pa je tudi od posamezne regije v Sloveniji, saj so na Obali vsi poklici zaposljivi.

Glede izkušenj in izobrazbe pa je odvisno tudi od vrste podjetij, ali gre za profitna podjetja (d. d., d. o. o.), ta imajo po mnenju ZRSZ raje kader z izkušnjami. Medtem ko je pri javni upravi poleg izkušenj v ospredju tudi pridobljena izobrazba.

ZRSZ iskalcem zaposlitve nudi veliko pomoči. Vključuje jih v programe aktivne politike zaposlovanja. Na začetku, ob prijavi, jim ponudi osnovno karierno svetovanje, to je na nek način zaposlitveni razgovor, ki traja od 20 do 30 minut, na katerem določijo zaposlitvene cilje, omogočijo jim dodatna znanja (glede pisanja prošenj, ponudb, življenjepisa, obnašanja na zaposlitvenem razgovoru ...). Po preteku 6 mesecev na ZRSZ pa sledi poglobljeno karierno svetovanje, tako imenovani »coaching«, pri katerem iskalcu zaposlitve pomagajo, da pride sam do idej. Rezultat svetovanja je sprememba zaposlitvenega cilja, ker ugotovijo, na kakšne težave so naleteli pri iskanju zaposlitve. Marsikdaj se izkaže, da imajo določeni iskalci zdravstvene težave in zato težave z iskanjem določene zaposlitve. Predvsem pa jim Zavod prve 4 mesece da prosto pot, da se sami znajdejo in iščejo. V sklopu aktivne politike iskanja zaposlitve jim nudijo tudi usposabljanje za 3 mesece ali delovni preizkus za en mesec.

Glede Interventnega zakona je Balta povedala, da to ni njihov zakon, ampak od Davčne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS). V tem zakonu je v zvezi z ZRSZ le pogoj, da so mlajši od 30 let in neprekinjeno tri mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih. Pri Jamstvu za mlade ZRSZ sodeluje, ampak ima manjšo vlogo. Delo ZRSZ je, da vsak mesec spremlja, koliko mladih se je prijavilo in koliko zaposlilo, koliko so jih napotili v službo.

4.7 Ugotovitve raziskav

V nalogi je predstavljen vidik mladega iskalca zaposlitve ter vidik svetovalcev, ki se z mladimi in iskanjem dela srečujejo vsak dan.

Po mnenju ZRSZ si lahko vsak mladi diplomant najde v kratkem času zaposlitev, ki ga bo osrečevala in izpopolnjevala, le če je dovolj angažiran in uporabi vse možnosti ter je aktiven iskalec. Glede na rezultate vprašalnika večjemu številu iskalcev to uspe v roku pol leta, kar je spodbudna novica.

Ustavi se lahko pri tem, da iskalec nima dovolj izkušenj za določeno delovno mesto. Tako se postavi vprašanje, kaj delodajalci bolj cenijo, izkušnje ali izobrazbo. Medtem ko mladi mislijo, da so to izkušnje, pa na ZRSZ menijo, da je to odvisno od podjetja. Po večini so

izkušnje tiste, ki odtehtajo, vendar je tudi izobrazba pomembna, predvsem v javni upravi. Nekatera podjetja pa bolj cenijo neizkušenega kandidata, da ga lahko vse naučijo po svojih standardih.

Poleg izkušenj in izobrazbe pa mladim zaposlitev onemogočajo tudi nerealni cilji. Kot smo izvedeli na ZRSZ, imajo nekateri nerealne želje glede višine plače, čeprav so v anketnem vprašalniku odgovorili, da je njihov kriterij predvsem, da dobijo delo, primerno izobrazbi, in nihče ni označil, da mu je pomembna plača. Vsak ima različne želje in vsak si želi, da je delo, ki ga opravlja, dobro plačano, samo nekateri se zavedajo, da pri prvi službi ta kriterij ni najbolj pomemben. Do tega prideš postopoma.

Mladi iskalci zaposlitve in svetovalci na ZRSZ pa so istega menja glede strategij, ki jih uporabljajo pri iskanju, in to je, da so poznanstva oziroma socialna mreža najboljša in najbolj pogosta ter najbolj uspešna strategija. Med prijatelji in znanci se vedno lahko najde nekdo, ki nam lahko pomaga in tako hitreje pridemo do želenega cilja, zaposlitve. Uporaba samo strategije prijavljanja na razpisane oglase nam največkrat ne prinese ugodne rešitve. Pomembno je, da uporabiš čim več strategij, saj imaš le tako veliko možnosti.

Pomoč poleg različnih ustanov mladim ponuja tudi politika, ampak počasi in tudi s pomočjo DURS in ZRSZ. Omenili smo dva zakona, in sicer Interventni zakon in Jamstvo za mlade. DURS, ZRSZ in državni zbor se trudijo pomagati, čeprav se mladi v večini ne strinjajo s tem. Menijo, da se politika premalo ukvarja s težavo zaposlovanja mladih. Predvsem s podaljševanjem delovne dobe in premalo omejitev glede študentskega dela, kar se je tudi v tem letu začelo spreminjati.

Glede tujine pa smo dobili rezultat, da so mladi razdvojeni glede te tematike. Nekaterim predstavlja izziv, drugi občutijo strah pred neznanim in preveliko navezanost na domače. Tudi na ZRSZ v Kopru s povpraševanjem glede dela v tujini nimajo veliko dela.

4.8 Predlogi

Naši predlogi glede strategij mladih iskalcev prve zaposlitve so, da se pri tej težavi, ki nastane po zaključku študija, potrudijo in vključijo vse možne strategije, da čim prej pridejo do zaposlitve. Predvsem pa, da ne obupajo pri zavrnitvah ter pokažejo voljo in zagon za nadaljnje iskanje. Če se ena vrata zaprejo, še ne pomeni, da se bodo tudi druga.

Kot smo že omenili, morajo ostati aktivni, povedati povsod, da iščejo zaposlitev, tako med prijatelji, znanci kot tudi na spletu. Nikoli ne veš, kdo bo videl in kdo ponuja možnost, da se zaposliš. Ni dovolj poslati nekaj prošenj in čakati, pomembno je vztrajati in izkoristiti vse strategije, ki so jim na voljo. Od poznanstev, spleta, ZRSZ, zaposlitvenih agencij do osebnih pristopov do ljudi, ki jim lahko omogočijo zaposlitev. Treba je pogumno tržiti samega sebe.

Mladi morajo poskusiti uporabiti čim več strategij, ki so na voljo, da si povečajo možnosti, da najdejo zaposlitev.

Včasih je dobro tudi znižati svoja pričakovanja glede vrste prve zaposlitve. Ne morejo vsi dobiti takoj, prvič, svoje sanjske zaposlitve, dovolj je najti zaposlitev, ki za določen čas nudi socialno varstvo, in tako vztrajati naprej. Nato dobijo tisto, kar si želijo – delo, ki jih osrečuje in dopolnjuje. Vsekakor je pomembno tudi, da so denarno preskrbljeni, ampak naj to ne bo pogoj, ko iščejo prvo zaposlitev. Plača ne more biti takoj primerna izobrazbi, če še sami nimajo dovolj izkušenj, da bi lahko bili konkurenčni na trgu dela. Zavedati se morajo, da samo diploma v roki ne nudi najboljših zaposlitev, ampak diploma in izkušnje skupaj ter vztrajnost, ki jih ne ustavi, le da vse to postopoma realizirajo.

Pomembno je tudi, da se ne zanašajo na druge, da jim bodo našli zaposlitev. Če se sami ne bojo dovolj angažirali, jim tudi drugi ne bodo pomagali.

Mladi iskalci zaposlitve naj vzamejo to iskanje kot delo, ki bi ga opravljali 8 ur dnevno. Vzamejo naj si čas in podrobno proučijo vse strategije, ki bi jih lahko uporabili in kako. Če hočejo čim prej dobiti zaposlitev, morajo vložiti veliko truda, da bi bili opaženi, še posebno ob »poplavi«
prijav, ki jih delodajalec prejme na razpisano delovno mesto ali v osebni stiki s potencialnim delodajalcem. Pomembno je, da si jih zapomni, da vidi, da se iskalci trudijo, ker se bodo potem tudi na delovnem mestu potrudili za boljše delovne rezultate.

5 SKLEP

V zaključni projektni nalogi smo naredili raziskavo o mladih in iskanju prve zaposlitve, predvsem o strategijah, ki jih pri tem uporabljajo. Tematika o mladih iskalcih zaposlitve je v današnjem času zelo odmevna, saj je vse več mladih diplomantov brez zaposlitve, zato smo se odločili narediti raziskavo o tem, kje delajo napake in kako jih odpraviti. Za primerjavo odgovorov smo opravili tudi intervju na ZRSZ ter tako primerjali dva vidika, vidik mladih iskalcev zaposlitve in strokovnih delavcev, ki se z mladimi srečujejo vsakodnevno.

V raziskavi je sodelovalo 27 mladih iskalcev zaposlitve, starih od 25 do 30 let. Čeprav niso vsi dokončali ankete, smo lahko dobili vpogled v njihovo razmišljanje o težavah in strategijah, s katerimi se ukvarjajo pri iskanju zaposlitve. Predvsem imajo težavo s tem, katere strategije uporabiti. Kot smo ugotovili, je kombinacija pasivnih in aktivnih strategij tista, ki lahko pomaga in prinese pozitiven rezultat.

Mladi največkrat uporabljajo le strategijo prijavljanja na oglase, na katere naletijo na zaposlitvenih spletnih straneh. Samo uporaba te strategije jim ne bo prinesla zelene zaposlitve. Treba je biti bolj aktiven. Kot so nam povedali na ZRSZ, lahko tudi objava o iskanju zaposlitve na družabnih omrežjih zagotovi več možnosti, saj »več ljudi več ve«. Če povemo, da iščemo zaposlitev, nam lahko prijatelji in znanci pomagajo, da se glas o nas širi, in tako pridemo do tiste najbolj uspešne strategije iskanja zaposlitve, to je mreženja. Ne smemo se zapreti in čakati, ampak moramo vsem povedati, da iščemo zaposlitev, in mogoče to pride do tistega, ki išče kader, in nam ponudi priložnost za delo.

Težava mladih je tudi, da si postavijo previsoke cilje. Čeprav so nam v anketi podali odgovor, da iščejo predvsem delo, ki je primerno izobrazbi in ne plačilu, smo na ZRSZ dobili ravno nasproten odgovor. Delodajalci se nad mladimi pritožujejo predvsem zaradi tega, ker imajo velika pričakovanja glede plačil. Kot mladi diplomanti na trgu dela in brez ali z malo izkušnjami ne morejo pričakovati, da bosta njihova prva zaposlitev in prva plača najboljši. Nekje je treba začeti in potem korak po korak priti do zastavljenega cilja.

Menimo, da mladim ni lahko vstopiti na trg dela, ampak je treba vztrajati, poskusiti vse strategije, se angažirati. Kot je povedala Balta, so mladi premalo aktivni in ne izkoristijo vseh možnosti, ki so jim ponujene, raje samo čakajo in tako čas samo teče. Angažirati se je treba že v času študija, da pridobijo pomembne izkušnje, in tako je pot do zaposlitve lažja. Če se ne, se po končanem študiju prične velik projekt, to je iskanje prve zaposlitve.

Mladi imajo veliko možnosti za iskanje zaposlitve; prek spleta, ZRSZ, zaposlitvenih agencij, na kariernih sejmih, med prijatelji in znanci ter tudi politika v državi se zaveda težave zaposlovanja mladih, zato poskuša pomagati z različnimi zakoni. »Tam, kjer je volja, tam je pot,« bi lahko rekli za zaključek. Mladim pa položili na srce, da je treba vztrajati, se angažirati

in znati tržiti samega sebe, kar prinese zeleno zaposlitev. Mogoče ni sanjska zaposlitev, je pa začetek, da se nekaj naučijo in še bolj izoblikujejo svoje želje ter se borijo dalje.

LITERATURA IN VIRI

- Čepin Čander, Maja. 2010. *Zaposlovanje mladih: Generacija, ki ji družba ne dovoli odrasti*. [Http://www.dnevnik.si/objektiv/vec-vsebin/1042356020](http://www.dnevnik.si/objektiv/vec-vsebin/1042356020) (4. 11. 2013).
- Dernovšek, Igor. 2014. *Sistemska rešitev ali zgolj nepovezana zbirka obljub*. [Http://www.dnevnik.si/slovenija/v-ospredju/sistemska-resitev-ali-zgolj-nepovezana-zbirka-obljub](http://www.dnevnik.si/slovenija/v-ospredju/sistemska-resitev-ali-zgolj-nepovezana-zbirka-obljub) (28. 1. 2014).
- EURES. 2013. *Osnovni podatki o iskanju zaposlitve*. [Http://ec.europa.eu/eures](http://ec.europa.eu/eures) (22. 1. 2013).
- Galič, Marina. 2012. *Iskalka zaposlitve: Več delovnih mest prosim!* [Http://www.delo.si/mnenja/blog/iskalka-zaposlitve-vec-delovnih-mest-prosim.html](http://www.delo.si/mnenja/blog/iskalka-zaposlitve-vec-delovnih-mest-prosim.html) (22. 1. 2013).
- Goreya, Roy. 2001. *Tam, kjer je volja, tam je pot: psihologija življenjskega uspeha in nasveti za uspešno iskanje zaposlitve*. Ljubljana: Društvo Invalidski forum Slovenije.
- Jamstvo za mlade. 2014. *Podatki o mladih na trgu dela*. [Http://www.jamstvozamlade.si/podatki-o-mladih-na-trgu-dela.html](http://www.jamstvozamlade.si/podatki-o-mladih-na-trgu-dela.html) (29. 9. 2014).
- JPŠ. 2014. *Pred jesenjo še spodbudna statistika*. [Http://www.dnevnik.si/posel/zaposl/pred-jesenjo-se-spodbudna-statistika](http://www.dnevnik.si/posel/zaposl/pred-jesenjo-se-spodbudna-statistika) (29. 9. 2014).
- Kupljenk, Nataša. 2009. *Položaj mladih na trgu delovne sile v občini Novo mesto*. [Http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/kupljenk.pdf](http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/kupljenk.pdf) (26. 11. 2014).
- Mladi plus. 2013a. *Milijoni za zaposlitev*. [Http://mladiplus.si/zaposlitev/zaposlitve](http://mladiplus.si/zaposlitev/zaposlitve) (4. 11. 2013).
- Mladi plus. 2013b. *Mladi in trg dela*. [Http://mladiplus.si/zakaj-mladi-plus/118-novinarska-konferenca-sindikata-mladi-plus-286](http://mladiplus.si/zakaj-mladi-plus/118-novinarska-konferenca-sindikata-mladi-plus-286) (4. 11. 2013).
- Moje Delo. 2012. *Pasti iskanja prve zaposlitve*. [Http://www.mojedelo.com/novice/pasti-iskanja-prve-zaposlitve-2560](http://www.mojedelo.com/novice/pasti-iskanja-prve-zaposlitve-2560) (22. 1. 2013).
- Mohorčič, Špela. 2012. *Vstop mladih na trg dela v Sloveniji*. [Http://www.mfdps.si/Files/Karierni%20center/Vstop%20mladih%20na%20trg%20dela_mohoric-spela.pdf](http://www.mfdps.si/Files/Karierni%20center/Vstop%20mladih%20na%20trg%20dela_mohoric-spela.pdf) (26. 11. 2014).
- Ogorevc, Aleš. 2012. *Iskalci zaposlitve: Na kom že svet stoji?* [Http://www.delo.si/mnenja/blog/iskalci-zaposlitve-na-kom-ze-svet-stoji.html](http://www.delo.si/mnenja/blog/iskalci-zaposlitve-na-kom-ze-svet-stoji.html) (22. 1. 2013).
- Zaletel, Aleš in Gorazd Prah. 2012. *Kako uspešno iskati zaposlitev?: vaš nujen pripomoček za učinkovito iskanje sanjskega dela*. Ljubljana: Moje delo.
- ZRSZ. 2013. *Zakon o interventnih ukrepih na področju trga dela*. 2013. [Http://www.ess.gov.si/iskalci_zaposlitve/programi/zaposlovanje/oprostitev_placila_prispevkov_za_mlade](http://www.ess.gov.si/iskalci_zaposlitve/programi/zaposlovanje/oprostitev_placila_prispevkov_za_mlade) (4. 11. 2013).
- ZRSZ. 2014a. *Mesečne informacije december 2014*. [Http://www.ess.gov.si/_files/6677/MI_2014_12.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/6677/MI_2014_12.pdf) (3. 7. 2015).
- ZRSZ. 2014b. *Registrirane brezposelne osebe po starostnih razredih*. [Http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost](http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost) (30. 9. 2014).
- ZRSZ. 2015a. *Ministrica: Število brezposelnih padlo pod 120.000*. [Http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela](http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela) (5. 1. 2015).

ZRSZ. 2015b. *Registrirana brezposelnost po območnih službah Zavoda in uradih za delo.*
[Http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost](http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost) (5. 1. 2015).

ZRSZ. 2015c. *Obvestilo za javnost.* [Http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela](http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela) (6. 2. 2015).

PRILOGE

- Priloga 1 Anketni vprašalnik
- Priloga 2 Vodila za intervju na ZRSZ

ANKETA – MLADI IN ZAPOSILITEV

Pozdravljeni,

prosila bi vas za pet minut vašega dragocenega časa, da izpolnite vprašalnik. Sem Mateja Franetič in vaši podatki bi mi zelo pomagali pri moji zaključni projektni nalogi na Fakulteti za Management v Kopru. Naloga ima naslov Mladi in strategije iskanja zaposlitve. Vprašalnik je anonimen.

Za vaše sodelovanje in izpolnjen vprašalnik se vam že vnaprej lepo zahvaljujem.

Vpišite letnico rojstva: _____

Katera je vaša najvišja formalna izobrazba?

- Brez izobrazbe.
- Osnovnošolska.
- Nižja ali srednja poklicna.
- Srednja strokovna.
- Srednja splošna.
- Višješolska izobrazba.
- Visokošolska 1. stopnje.
- Visokošolska 2. stopnje.
- Visokošolska 3. stopnje.

1. Koliko časa že iščete zaposlitev?

- 1–6 mesecev.
- Od 7 mesecev do 1 leta.
- Več let.

2. Ali menite, da vam izkušnje, ki ste jih pridobili z delom prek študentskega servisa, koristijo pri iskanju zaposlitve?

- Da.
- Ne.

3. Kaj po vašem mnenju najbolj zanima delodajalce?

- Izobrazba.
- Izkušnje.

4. Iščete delo, ki je:

- primerno vaši izobrazbi.
- dobro plačano.
- ni pomembno, samo da delam.
- drugo: _____.

Priloga 1

5. Označite, koliko je za vas pomemben določen način iskanja zaposlitve.

	Zelo pomemben	Pomemben	Ni pomemben
Prijavljanje na oglase na internetu			
Zaposlitvene agencije			
Zavod za zaposlovanje			
Pošiljanje prošelj na slepo			
Prek poznanstev			
Osebni pristop do delodajalca			

6. Katero metodo iskanja zaposlitve NAJVEČKRAT uporabljate (glejte prejšnje vprašanje)?

_____.

7. Ali preverite delodajalca (npr. na spletu), preden pošljete prošnjo?

- Da.
- Ne.

8. Kaj menite o zaposlitvenih oziroma kariernih sejmih?

- Dobra možnost za spoznavanje podjetij in možnost, da se lahko osebno predstaviš podjetjem.
- Nič posebnega (veliko ljudi »na kupu« in premalo časa za predstavitev).
- Ne poznam.
- Drugo: _____.

9. Menite, da bi morale fakultete že med študijem bolj sodelovati s podjetji in omogočiti študentom več prakse, da bi potem po končanem izobraževanju imeli več možnosti za zaposlitev (obrazložite svoje mnenje, če se strinjate ali ne)?

_____.

_____.

10. Ali menite, da se politika v Sloveniji premalo ukvarja s problemom mladih pri zaposlovanju?

- Da.
- Ne.

11. Obrazložite svoj odgovor na prejšnje vprašanje. Zakaj menite, da se država premalo ali dovolj ukvarja s tem problemom?

12. Če se vam ponudi možnost za delo in življenje v tujini, ali bi ga sprejeli?

- Da.
- Ne.

13. Obrazložite svoj odgovor na prejšnje vprašanje. Zakaj bi sprejeli ali zakaj ne delo v tujini?

VODILA – VPRAŠANJA ZA ZRSZ

1. Koliko je prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje? Koliko od tega je mladih iskalcev zaposlitve?
2. Kakšno je povpraševanje mladih po zaposlitvi v tujini? Koliko jih je že odšlo v tujino? V katere države največ odhajajo mladi? Po katerih poklicih je največje povpraševanje v tujini in za katere se največ prijavljajo Slovenci?
3. Kakšno je vaše mnenje o mladih iskalcih zaposlitve – katere so njihove prednosti in slabosti ter kje mladi delajo napake pri iskanju zaposlitve?
4. Katera metoda pri iskanju zaposlitve se po vašem mnenju obnese (prijavljanje na oglase, poznanstva, osebni pristop ...)?
5. Kakšen je odziv delodajalcev (njihova mnenja) na iskalce prve zaposlitve, ki jih napoti ZRSZ (pozitivna ali negativna)?
6. Kdo ima večji problem pri iskanju zaposlitve (visoko izobražen kader ali tisti z nižjo izobrazbo)?
7. Kaj po vašem mnenju najbolj upoštevajo delodajalci; izkušnje ali izobrazbo?
8. Katere ugodnosti/pomoč nudite mladim iskalcem zaposlitve in kako se to obnese (npr. Interventni zakon, Jamstvo za mlade, usposabljanje na delu, karierno svetovanje ...)?